

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. Vltima, De distinctione rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

litione ad infinitatem ipse quoque recurrat simul cum independentia.

Verum hoc non obstante videor mihi abundè satisfactiss illi difficultati , nec de hoc dubitari posse nisi quatenus dubitaretur de ipsa mea doctrina, quam ostendi veram esse non obstante impugnatione Mastrij, & ad primum, quod hic opponit, concedo, quod nec modus, nec differentia variat rationem formalem realitatis, cui additur, sed nego rationem entis ex se esse potentiam, aut determinabilem, aut habere rationem partis, propter hæc in quoenam imperfectionem; sed has rationes ut sic, habebit quatenus coniungitur cum finitate, & ut coniungitur aut coniungibilis est cum illa, haber dependentiam à causa effectiva; talem autem non habet ut est coniungibilis, aut coniungitur cum infinitate.

Ad secundum dico fallum esse, quod mihi in ea solutione non constem, sed bene constat sibi Mastrius in me non intelligendo & in opponendo, quod nihil habet apparentiam: nam quādō dixi supradicte infinitatem non sufficer ad excludendam compositionem, id intellexi non in eo sensu, quod non sufficeret realiter, & quod reuera quidquid esset infinitum nequeret facere compositionem; sed quod non sufficeret nisi ostenderetur cum illa sufficeret ad hoc; id autem ego in mea doctrina expressè ostendi, Scotistæ verò non videntur mihi id fecisse propter difficultates à me oppositas; in illa verò responsione non recurri ad infinitatem solam, quām supradicte dixi se sola non sufficerere, ut persuaderentur alii ad excludendam compositionem à Deo, supposita distinctione formalis; sed ad illam & ad independentiam à causa extrinseca, que cum oriatur ex infinitate, optimè dixi, quod ens contractum ad infinitatem, & propterea habens talem independentiam non faceret compositionem cum illa infinitate, nec cum ullo alio sibi identificato, quantumvis formaliter ab eo distingueretur.

Addo ex hoc ipso ut vel Mastrius id distinctius capiat mirum esse, quod vlys iudicare posset me mihi non constare ex eo, quod in uno loco dicam infinitatem non sufficer, in alio vero loco dicame infinitatem, & independentiam sufficer: nam prorsus hoc perinde esset ac dicere, quod sibi non constaret quod in uno loco negaret animalitatem sufficer ad constitendum hominem; in alio vero asserteret animalitatem & rationalitatem ad hoc sufficer.

Afflerit vltius numero 236. me non recte respondere ad aliam difficultatem, qua probatur quod essentia facit compositionem cum attributis sicut animal cum rationalitate, quia animal cum rationalitate habet dependentiam in coniunctione sua à causa efficienti extrinseca, scilicet est de essentia & attributis; hæc inquam ratio mea non sufficit secundum Mastrium, quia talis dependentia ac independentia materialiter se habent ad hoc; sed potius, inquit, ratio est, quām assignat Doctor, quia animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertii, scilicet est de essentia & attributis.

Et vltius notat instantiam, quām ego adduco n. 58. velut tacitam Scotistum responsum ad secundam meam difficultatem, nec bene, nec fideliter adduci, dum aio pro illis, quod animal non id est præcisè facit compositionem cum rationalitate, quia est quomodo documque perfectibile per eam, sed quia vltius non continet ipsam, nec formaliter nec eminenter; essentia vero diuina continet virtualiter & eminenter perfectiones attributorum; neque enim Scotus, aut Scotista, inquit Mastrius, dicunt hac de causa essentiam non facere compositionem, quia perfectiones attributales formaliter in summo ente continentur, & non virtualiter solum, vel eminenter, hic enim modus continentiae virtualis & eminentiae competit solum perfectionibus secundum quid; sed ratio Scoti & Scotistarum cur essentia non faciat compositionem est, quia habet cum illis perfectissimam identitatem.

Ad hoc totum patet responsio ex dictis ante, ex quibus constat illa independentiam ac dependentiam non ita se materialiter habere, quin possit ex illis colligi cō-

positio aut simplicitas aliquarum formalitatum identificatarum realiter, & quamvis in te ipsa fortassis optimis sit ratio illa Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatum in aliquo tertio; tamen negari non potest, quin si mea doctrina vera sit, longè facilius & clarius solui possit per eam illa difficultas, quām per hoc de identitate, aut non identitate in tertio: nam prorsus difficile est, quod animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertii; essentia verò diuina, & attributa identificantur aliter quam ratione tertii; & vltius quamvis id ita esset, difficile est vltius ostendere, cur propterà essentia & attributa non facerent compositionem, tam bene, quam animalitas & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam aut aliquam aliam haec tenus non traditam explesse quod sciam; quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

Ad id quod vltius notat, supradicte notauerat illud antea ob easdem rationes, quas si recte percepisset, non denudareas exponeret Lectoris ludibrio, quæ, si bona essent, sufficeret eas semel proponere, nisi quacumque via Metaphysica ad quantitatem aliquam molis perducenda esset, quæ suppleret desiderabiliorem virtutis.

Sed hic etiam rursus respondeo falsum esse, quod Scotistæ non vntantur instantiam à me adductam: ea enim & audiū lèpē & legi in manuscriptis Scotistarum tam celebrium, ut pace Mastrij vix ille dignus esset eorum Discipulus, & quamvis nullus ea veteretur, nunquam bene à me adduci posset, tanquam talis quæ ut mihi ipsi, ita alii occurrere posset & sufficiens forte videri? Et quiores Authores responses & instantias sibi ipsi occurrentes adducunt ad conformandam earum refutatione suam doctrinam: Fortassis id Mastrius in se expertus non est, qui farragine variorum dicendi modorum ex aliis Authoribus adductorum contentus nihil ipse ex se excogitauerat.

Ad id autem quod ille opponit, nempe perfectiones simpliciter simplices non continent virtualiter aut eminenter in essentia diuina: Sed formaliter, quia modus continentiae virtualis aut eminentiae solum competit perfectionibus secundum quid: Respondeo quamvis nunquam de Maistro conceperam magnam ingenij, aut doctrinæ opinionem, nunquam tamen me putasse tam crassam posse in ipsum cadere ignorantiam: quām ex hoc loco, quis meritò colligat: quamvis enim certum sit apud omnes, quod in Deo realiter considerato reperiatur formalissime rationes attributales, & quod haec non continantur in ipso, ut sic considerato virtualiter aut eminentiariter; tamen omnes quotquot vidi Scotistæ, & quorū oculos habent, quibus aliquid videant Metaphysicæ Theologicæ, fateri debent in via præseruit Scoti ac Scotistarū (excipio Mastrium) negantum attributa esse de essentia diuina naturæ formaliter consideratae, & assertentia ea esse formalitates ab ipso actu distinctas formaliter, & consequenter ipsam consequentes ac ab ea tanquam à radice pullantes; in hac inquam via omnes fateri debent, quod essentia diuina, ut formaliter ab attributis distincta non continat illa formaliter, & quod continat illa virtualiter, quatenus est radix ex qua pullulant; & eminenter etiam quatenus habet in se perfectionem illam radicalem, ex qua sit ut ab ea pullulare possint; quod cum sit, ex doctrina Scoti ac Scotistarum bene & fideliter adduci poterat illa instantia, quām tamen ego capite pateat Mastrium infideliter mecum agere.

Q VÆSTIO VLTIMA.

De Distinctione rationis.

DISTINCTIO rationis est distinctio, quam facit intellectus, ut ex etymologia nominis patet. Est autem duplex, secundum communem sententiam, quādam enim est rationis ratiocinantis, & quādam rationis ratiocinatæ, quarum frequens est vlus in Scholis. *Distinctio rationis ratiocinantis est*, quām facit intellectus, nullo oblatu fundamento ex parte obiecti,

Quid
diffin-
ctio
tioni-
ratiocin-
atis.

ut cum intellectus rem aliquam bis concipit eodem omnino modo; tum enim illa res dicitur distinguere à se ipsa distinctione rationis ratiocinantis præsertim si, ut concepta uno conceptu ex illis, comparetur ad seipsum, ut conceptam altero conceptu: verbi gratia distinctio, quæ est inter Petrum, quatenus est subiectum propositionis huius, Petrus est Petrus, & seipsum quatenus est prædicatum eiusdem propositionis, est distinctio rationis ratiocinantis, quia à parte rei nullū est fundamentum, cur Petrus distinguatur a seipso; & ex altera parte tota distinctione prouenit ex eo, quod intellectus bis concipiatur Petrum eodem modo, & comparet ipsum ut conceptum uno conceptu, ad seipsum conceptum alio conceptu.

Quid rationis ratiocinata est distinctione?

§5. *Distinctio rationis ratiocinata* est distinctio, quæ facit intellectus oblati sibi occasione ex parte rei, ut verbi gratia, si ex eo, quod aliqua res, quæ in se nullam habet distinctionem antè operationem intellectus, respiceret à parte rei res diuersas, intellectus distinguere ipsam ut respicientem unam ex illis, à seipso, ut respiciente aliam ex illis, verbi gratia, potentia Angeli ad intelligendum, & volendum à parte rei, secundum Thomistas, & recentiores communiter, nullam habet distinctionem; potest tamen producere intellectuionem & volitionem: si ergo intellectus distinguere illam, quatenus est principium intellectuionis à seipso, quatenus est principium intellectuionis a seipso, quatenus est principium voluntionis, distinctio esset distinctio rationis ratiocinata, quia esset distinctio quæ faceret intellectus oblati occasione à re, quæ distinguere. Illud autem fundamentum, quod est à parte rei, vocatur à multis distinctione virtualis, seu fundamentalis.

Omnia autem illa, quæ Scotista communiter explicant per distinctionem formalem, Thomista & recentiores communiter explicitant, vel per distinctionem rationis ratiocinata hāc, vel per distinctionem fundamentalē, seu virtuale, quam habet res antecedenter ad hanc distinctionem: & propterē multi existimant, non esse nisi questionem de nomine inter eos. Quod quidem satis probabile est, loquendo de iis, qui illa explicant per distinctionem virtualem & fundamentalē; nam qui illa explicant per distinctionem rationis ratiocinata, nullo modo conuenient in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non vero quod conuenient in eadem, hoc est similis naturæ; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenient cum frigido, ut duo, in intentione qualitatis, licet non conuenient in natura ipsius in qualitatibus.

Sed contra hanc rationem, quam sibi evidenter manifestat Mastrius, facit manifeste, quod si loquatur de eodem gradu, hoc est de tantitate gradus, ita scilicet ut velit dicere, quod quæ conuenient in tot gradibus perfectionum, vel in perfectione tot graduum, aut quæcumque ita se habent, ut quodlibet ex ipsis habeat duos gradus perfectionis, illa debent esse eiusdem speciei, petatur directe principium, & negari propere debet antecedens: si vero loquatur de eodem gradu, id est de gradu eiusdem rationis, verum quidem sit antecedens, & falsa consequentia.

Probatur autem antecedens in sensu in quo cōceditur, & in quo non valeret consequentia.

Quod si velit non posse aliqua conuenient in tantitate perfectionis, quin conueniant in ipsam perfectione, sic etiam petit principium, & manifeste patet esse falsum, quia attributa divina conuenient in tantitate perfectionis: nam quodlibet est infinita perfectionis, & tamen non conuenient formaliter in ipsam perfectione iustitia.

Cum qua responsione in te conuenit, quod in Logica supra dixerim posse dici, quod species diversæ conuenient in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non vero quod conuenient in eadem, hoc est similis naturæ; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenient cum frigido, ut duo, in intentione qualitatis, licet non conuenient in natura ipsius in qualitatibus.

At Mastrius ibidem ait, hac solutione confirmari suam doctrinam: quia differentia specifica id est hanc speciem constituit eum genere, & non aliam, quia est principium tantæ perfectionis & non maioris: ergo si duæ differentiae specierum diversarum conuenient in hoc, quod principiant tantam perfectionem, essent eiusdem naturæ, & sic species illa non essent diversæ speciei.

Confirmat hoc, quia differentia specifica ita est principium perfectionis entitatiæ, ut talis perfectio illi commenstretur, adeo ut ex simili, vel æquali perfectione duorum possit inter ipsa argui identitas specifica, ut constat in individuis cuiusdam speciei.

Sed præterquam, quod in hac responsione & confirmatione Mastrius manifeste petat principium, quod satis esset pro impugnatione; claritatis gratia Respondeo in forma negando antecedens; sed potius id est constituit talem speciem, quia est talis naturæ, quæ si scilicet dissimilis omnibus aliis naturis, unde si nullam diceret perfectionem, profecto adhuc, modo esset dissimilis aliis naturis, constitueret cum genere determinatam speciem.

Ad confirmationem, Respondeo negando propositionem illam; neque enim ex tantitate perfectionis, sed ex qualitate potest colligi unitas aut distinctio specifica aliquorum.

Deinde n. 238. cum responderet ad rationem Auerse, adductam etiam à me, nempe quod diversitas specifica non necessariò inferat inæqualitatem perfectionis; quia relationes diuinae sunt diversæ speciei, aut naturæ, & tamen non sunt inæqualis perfectionis, ait argumentum non valere, quia vel relationes dicunt perfectionem infinitam, & sic corrut argumentum, quia sunt inæqualitatis incapaces: Vel non dicunt perfectionem, & sic minus vrgit argumentum, quia sic non erunt æqualitatis, aut æqualitatis capaces; unde miratur quod ego supra dixeram argumentum hoc Auerse efficaciter concludere ex suppositione, quod relationes non dicant perfectionem.

Verū ego miror potius, quod ipse nō videatur aduersisse vim argumenti, quan propterē nō debo mirari, quod non soluerit: nam intentum tantum erat probare, quod diversitas specifica nō necessario inferat inæqualitatem

ADDITIO.

De qualitate perfectionis specierum.

CVM iam instaret finis secundæ huius editionis, pertinet ad me secunda pars Metaphysicæ P. Bartholomæi Mastrij in qua multa reperi quibus æquæ respondere debeam, ac iis, quæ scripti contra me in prima parte, quia vero propriis locis collocati non poterant hic ea subiungere volui.

Itaque disputatione 8. nam. 234. Mastrius probat species omnes debere esse inæqualis perfectionis, cuius opus situm ego docueram supra disputatione 5. n. 27. quia quæ conuenient in eodem gradu perfectionis specificæ, necessariò sunt eiusdem speciei: ergo non possunt dari duæ species æquales in perfectione essentiali.

Probatur antecedens, quando aliqua sunt realiter & formaliter, ac etiam ratione idem, quæ in uno eodem

litatem perfectionis, quādquidē relationes diuinę sint diversę ac dissimilis naturę, & tamen vel nullam dicant perfectionem ut dicunt Scotistæ, vel si dicant, certe non citant ināqualem, quandoquidem omnes dicant infinitam; quidquid sit an sint æqualis perfectionis.

Ruclus, quod dicit corrue argumentum si Relationes dicant perfectionem, quia cum perfectio earum debeat esse infinita, non poterunt esse capaces æqualitatis aut ināqualitatis; quia hę sunt proprietates quantitatis, & essentiæ finitæ, nescio quomodo verum esse possit, quandoquidem de fide sit personas diuinis ex symbolo sancti Athanasij esse coæternas & coæquales, & Christus dicatur æqualis Patri secundum diuinitatem, minor vero secundum humanitatem.

Quomodo autem Scotus exponendus sit ad alium locum relinquo.

Sed prorlus satis gratiæ habet, quod ait Mastrius hic male desumi argumentum ex rebus diuinis ad humana. Sed quare mihi Mastrius ex diuinis possumus concludere intentum increas, non possumus hoc facere, sicut facimus à creatis ad diuinā?

Quo iure prohibere potes nobis illa arma, si ingenio illa arripere possumus, & non solum nos defendere, sed offendere aduersarios.

Vterius n. 239. proponit duo mea argumenata, nempe quod ex diuersitate specifica non possit colligi ināqualitas perfectionis, quia prius colligimus aliqua esse dissimilia ac diversa consequenter specie, quam cognoscimus, quoniam si perfectius, & hinc eo, quod de perfectione earum cogitemus; & quia verisimile est duas visiones duarum albedinum esse diversa specie, quia magis disconueniunt, quam duas visiones eiusdem albedinis, cum tamen videantur esse eiusdem perfectionis.

Respondebat autem ad primum, quod ex diuersitate specifica colligatur ināqualitas perfectionis, sicut ex eo, quod duo individua sunt eiusdem rationis sequitur, quod debeant esse ināqualis perfectionis.

Contra, quia si colligeretur statim sciretur, quod es- sent ināqualis perfectionis absque vteriori discursu, quod manifeste falso est: quia alias de hac re non posset esse controvertia: nec est eadem ratio de speciebus ac individualibus quantum ad intentum Mastrij: quia quandoquidem individua sunt eiusdem ac simillimae naturae non possunt habere ināqualitatem, quia alias haberent aliquam dissimilitudinem, unde proueniret ināqualitas. Sed diversæ species, licet sint dissimilis nature, non inde tamen potest deduci, quod non possint esse æqualis perfectionis, licet bene sequatur, quod non sunt similis perfectionis.

Nec verum est, quod ex æqualitate perfectionis, Petri & Pauli colligatur bene, quod sunt eiusdem speciei, sed potius id colligitur ex similitudine perfectionis. Vnde patet totum discursum ipsius numer. 236. esse in sufficiemtē.

Alia addit circa idem argumentum, quæ non indigent response, quia manifeste supponunt falsum, nempe quod nos non cognoscamus aliqua esse diversa specie antequam cognoscamus ea habere ullam perfectionem, aut cogitemus unum alio esse maioris aut minoris perfectionis.

Omitto responditum ipsum ad alterum fundamen- tum meum, quia ipsemet significauit illud mihi non sufficisse; quamvis enim non sufficiat Responsio ipsius, imo ex ea videatur cum non intellexisse vim rationis mea, quatenus intendebat probare diuersitatem specificam duarum visionum diuersarum albedinum; tamen non libet in non necessariis hæcere.

Solum addam eum non recte respondisse ad instantiam meam de individualibus æqualis perfectionis, sed aliquo modo dissimilibus, vt sunt duas visiones duarum albedinū: nā vt illa possunt esse dissimilia non accidentaliter, sed substantialiter dissimilitudine proueniente ab hæccitatibus, cur non possent aliqua esse dissimilia essentialiter absque ināqualitate perfectionis essentialis?

Respondet Mastrius negando paritatem; nam duo individualia possunt esse dissimilia ratione hæccitatum absque ināqualitate perfectionis essentialis. Sed dissimilitudo, quæ versatur inter aliqua ratione differentiarum essentialium est essentialis, & quidditatina, & ideo non est comparabilis cum æqualitate perfectionis inter illa, quia cum essentia & perfectio sint idem, repugnat quod quæ disconuenient in uno, disconueniant in altero.

Contra, quia meum intentum non erat agere de perfectione essentiali, aut æqualitate individualium in ea sed quod quemadmodum cum dissimilitudine ratione hæccitatis posset stare æqualitas perfectionis etiam individualis, seu competentis individualis ratione hæccitatum; ita etiam cum dissimilitudine in differentiis specificis posset manere æqualitas perfectionis specificæ, seu essentialis.

Ad hoc autem nihil dicit Mastrius, ad illud autem de identitate essentia & perfectionis essentialis, quod item repetit Mastrius:

Dico non magis identificari perfectionem essentiali differentiæ essentiali, quam perfectionem individualis differentiæ individuali, vnde si ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in differentiis essentialibus, sequatur quod debeant habere dissimilitudinem, seu ināqualitatem in perfectione identificata ipsi: etiam ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in hæccitatibus, sequitur manifeste, quod debeant habere ināqualitatem in perfectione individuali identificata hæccitatibus.

AD D I T I O.

Circa Naturam Universalem.

DIspur. 6 n. 18. proponit doctrinam meam disp. 3. n. 45. qua dico ut aliquid prædictetur de pluribus non esse necesse, vt illis pluribus identificetur, sed sufficere vt illud ipsum, vel aliquid ipsi simile, & representabile eodem conceptu sit in pluribus; vnde natura Petri potest prædicari de Paulo, cui non identificatur; quia alia natura ipsi similis identificatur illi, & hinc puto prædicationem naturæ communis de pluribus non fundari supra identitatem naturæ illius cum eis, sed in illorum similitudine.

Appellar autem hanc meam doctrinam omnino falsam, quia in omni schola veritas propositionis essentialis fundatur in identitate reali prædictati cum subiecto, quia nisi identificaretur non posset intrinsecè, & essentialiter prædicari.

Confirmat, quia cum naturam Petri prædicamus de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc, scilicet Paulus est homo, sensus non est naturam Petri esse similem naturæ Pauli, sed eandem esse naturam amborum: ergo non sufficit sola similitudo vnius individualis cum alio, vt natura vnius possit de alio prædicari: quia tunc non esset prædicatio dicens, hoc est hoc, sed potius hoc est simile illi, vel habet naturam similem cum illo.

Sed certe hæc non sufficienter probant meam sententiam esse falsam; quare optandum esset à Mastrio vt parceret censuris, donec recte intelligeret ea, quæ censuratur, & sciret bene an censuram mereantur.

Respondeo vero breviter, quando veritas propositionis essentialis dicitur fundari supra identitatem prædictati cum subiecto, hoc ita intelligentum, vt vel illud ipsum prædicatum, quod concipiatur & prædicatur, identificetur, vel aliud simile, & certe alias natura Petri numquam posset prædicari de Paulo, quia illa natura non identificatur Paulo, vt ipsemet Mastrius videtur fati: quamvis autem non identificetur ipsamet ipsi, tamen potest prædicari de ipso essentialiter, & intrinsecè in hoc sensu, non quod ipsamet sit essentialis, & intrinsecè seca, sed quod vel illa vel aliqua sit similis.

Quod declarari potest aliqualiter exemplo propositionis huius vocalis, homo est animal, quæ propositione est essentialis, quamvis vox animal non identificetur homini, quia homo supponit pro re quæ est animal rationale, & animal supponit pro re, quæ est animal: & sensus

sensus est, non quod vox animal identificetur homini, sed quod res illa quæ est animal rationale sit animal, & quod animalitas aliqua identificetur ipsi: ergo similiter natura humana Petri supposita pro natura simili potest prædicari de Paulo essentialiter, quia quamvis ipsamet non identificetur illi; tamen natura similis, pro qua supponitur, identificatur ipsi.

Ad Confirmationem, dico non esse ipsam naturam Petri, quæ prædicatur de Paulo, prædicatione dicente hoc est hoc, quatenus accipitur pro se ipsa, sed quatenus supponitur pro natura simili identificata Paulo. Nec quando prædicatur natura Petri de Paulo, sensus est quod natura Petri sit similis naturæ Pauli, sed quod natura aliqua similis naturæ Petri identificetur Paulo & dicatur de ipso tam bene, quam natura Petri dicitur de ipso Petro.

Secundo eadem disputatione n. 58. doctrinam quam propono d. 3. n. 35. nempe quod natura Petri distincta formaliter à sua hæcceitate neque est vna positiva cum alia natura, neque positiva distincta; nam ut sic præcise haberet predicatione essentialia, inter quæ non est unitas, neque distinctio iuxta illud Avicennæ: Equininitas est tantum equininitas, & ut sic non est, nec vna nec plures. Hanc inquam doctrinam quæ intellecta, ut debuit esse, est ipsiusmet Scoti, & etiam in recipsa Mastrij, ait tamen falsam continere doctrinam, quia naturæ communis in statu essentiali considerata, prout distinguitur à statu existentiæ non solum conuenient prædicata essentialia primi modi, sed etiam secundi, id est prædicata, quæ sunt de eius quidditate, vel eius necessariæ passiones; quare cum unitas, & distinctio sint passiones naturæ, etiam à singularitate præscindatur, hoc est à statu existentiæ poterunt illi competere sub tali præcisione.

Dicit deinde Scotus & Avicepnus dum dicunt Equininitatem esse equininitatem velle tantum, quod natura, ut præscindit à singularitate non sit vna, nec multiplex unitate numerica,

Sed præterquam quod Mastrius male confundat statum singularitatis cum statu existentiæ: nam certe Petrus possibilis secundum quod Petrus abstrahit à statu existentiæ, non à statu singularitatis; & quod non recte videatur admittere prædicata essentialia secundi modi: nec enim proprietates sunt prædicata essentialia ullo modo, nisi quis velit improprie loqui absque vlla necessitate.

Præter hæc inquam quæ parui sunt momenti, certe equininitati, ut sic præcise & idem est de'quacunque natura, considerata secundum se, & prædicata essentialia, non conuenit vlla proprietas, & quamvis proprietates conueniant ipsi secundum se, hoc est à parte rei, tamen non quatenus consideratur secundum prædicata essentialia: sed admittendo tamen, quod proprietates conueniant naturæ, ut abstrahitur à singularitatibus, quod verum est de proprietatis us emanantibus ex predicatione essentialibus ab stractis à singularitatibus, & fortassis intendit tantum Mastrius, certe nec unitas positiva cum natura Pauli est talis proprietas, neque etiam distinctio positiva; nam hæc prouenit à singularitate, ergo verum est, quod natura Petri, ut distinguitur à singularitate non sit vna positiva, cum natura Pauli; nec distincta positiua ab illa.

Confirmatur, quia ipsamet Mastrius fatetur cum Avicepnus & doctore quod equininitas ut præscindit à singularitate non sit, nec vna nec plures numero, quia unitas & pluralitas numeralis conuenient à singularitatibus: sed nulla est unitas positiva & realis, de qua unitate ego loquebar, nec distinctio opposita, nisi numerica, ergo natura Petri abstracta à Petreitate, nequit habere unitatem positivam, aut distinctionem positivam cum natura Pauli.

Quod autem dicit Mastrius unitatem formalem quæ est passio naturæ conuenire illi, ut abstrahit à singularitate, verum quidem est, sed ab illa unitate non habet esse vna positiva cum natura Pauli, ut puto ipsum Mastrium tenere.

Tertio eadem disputatione n. 71. ait me Præceptorem meum Scotum deferere, dum diff. 3. doceo nullam esse unitatem communem præter similitudinis, nec consequenter naturam communem à parte rei habere aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis potens repræsentari per eandem speciem.

Remittit vero impugnationem ad quæstionem 7. eiusdem disputationis, unde eam statim examinabo.

Quarto n. 141. ait me dum nego aliam unitatem naturarum individuorum eiusdem speciei præter similitudinis recedere à me ipso, dum in Metaphysica affero gradus prædicamentales ac transcendentales etiam præ se ferre realitatem à parte rei communem inferioribus: ergo inquit, ut consequenter loqueretur, deberet afferere unitatem naturæ non esse puram unitatem similitudinis.

At pace Mastrij ego non videor mihi à me adhuc recessisse in hoc, & sum certus, quod cum unitate similitudinis possint admitti gradus superiores communes inferioribus, & ab illis formaliter distincti non minus, quam si aliam unitatem haberent: nam per hoc, quod animalitas hominis possit habere aliam animalitatem sibi similem in Bruto, animalitas est communis homini & Bruto, imo & ipsa animalitas hominis potest dici communis Bruto, quia licet ipsam non possit esse in Bruto, tamen aliqua similis potest, quod ego puto sufficere ad communiam requisitam ad Vniuersale Metaphysicum, & quia in homine præterea reperitur rationalitas minus late patens, & propterea contrahens animalitatem, & in Bruto reperitur brutalitas minus etiam late patens ac contrahens pariter animalitatem, propterea homo, & Brutum sunt à parte rei inferiora animalis, & animalitas est per similitudinem communis illis, quia vero Rationalitas, & Brutalitas neque per similitudinem ipsiis est communis, sequitur & quod animalitas formaliter distinguatur à rationalitate & Brutalitate, & quod hæc restringant communiam animalitatem, quatenus verum est, quod animalitas coniuncta cum rationalitate, ut coniungitur cum illa, seu totum conflatum ex animalitate & rationalitate, vbi gratia, homo, non sit tam communis, quam animalitas secundum se, quia secundum se saltē similitudinarie, est communis Brutis, homo vero sic ipsis non est communis.

Sed iam veniamus ad quæstionem 7. vbi unitatem similitudinis mean impugnare promittit. Itaque n. 172. ait, nec Scotistam vllum nec Thomistam intelligere unitatem minorem Scotti de illa unitate similitudinis. At quid inde? si male intellexerunt, suo malo id fecerint, certe ego eos in hoc imitari non velim. Scottus negavit unitatem positivam naturæ in multis, quam negat ipse Mastrius, scilicet multi Scotistæ eam afferant, admittit tamen aliquam unitatem, quam vocat unitatem minorem numeralem; talem etiam ego admitto, sed quia non potest bene dici, quod sit unitas positiva illarum naturarum, quæ sunt multiplicata in individuis, nec alia unitas præter similitudinis, aut repræsentabilitatis per eandem speciem assignari possit; certe Scottus debet intelligi de unitate similitudinis, aut repræsentabilitatis. Sed dices; hanc Thomistæ concederent, & est tam obvia, ut frustra Scottus in ea probanda laboraret: ergo non agit de illa.

Respondeo, quamvis ipsamet similitudo naturarum admitteretur à Thomistis & esset obvia; tamen non erat obvia, quod non erat alia unitas, & Thomistæ ponunt aliam unitatem advenientem ab operatione intellectus requiri; Quare Scottus non frustra laborauit probando, quod non erat alia unitas à parte rei, & quod hæc ipsa unitas sufficeret absque unitate aliqua beneficio intellectus acquirenda.

Confirmatur manifeste contra Mastrium, si aliam aliquam unitatem adstrueret Scottus, maxime unitatem indifferentiam, quam Mastrius tenet: sed illam non voluit: ergo.

Probatur

Probatur primò, quia humanitatem Petri ex se, & ex sua ratione formalis esse indifferentem, ut coniungetur cum Pauleitate ac cōsequenter identificaretur Paulo, concedetur à Thomistis; & tam obvia est, quā unitas similitudinis: ergo si propter hanc rationem non est dicendus voluisse unitatem similitudinis ac repræsentabilitatis, non est etiam dicendus voluisse unitatem indifferentiæ.

Secundò, & magis principaliter, quia per hoc quod natura Petri sit indifferentia, ut identificetur cum Pauleitate, & reperiatur in Paulo, non proprieà potest dici, quod sit una cum natura Pauli, ut videtur ex terminis; quæ enim connexio est inter haec: Mea natura est ex se potens esse ubi est alia natura: ergo mea natura est una cum alia natura; nisi mētio fiat de unitate similitudinis.

Quod si dicatur unitatem esse fundamentum quo, seu rationem fundandi similitudinis.

Respondeo, ut ante feceram, hoc negando de unitate villa, quam extrema similiū haberent antecedenter ad ipsam similitudinem; quod si ad similitudinem formalē villa extremerū similiū unitas prærequiratur, non alia necessaria erit, quam unitas repræsentabilitatis per eandem specie, quæ habent quæ sunt eiusdem speciei.

In statu vero Maistrus contrā hanc respondit n. 172. quia obiectum non accipit unitatem à conceptu, sed potius hic ab illo: ergo male dicitur Petrum & Paulum esse unum essentialiter, quia sunt per eundem conceptum formalem repræsentabiles, quasi unitatem accipiunt ab illo actu confuso.

Secundo, quia idèo conceptus formalis explicatiū essentiæ Petri & Pauli est unus, quia ipsi sunt per eundem conceptum repræsentabiles: tum queritur cur hæc repræsentabilitas competit ipsis, vel quia habent à parte rei unam & eandem essentiam, & habetur intentus, vel quia habent essentias similes & conformes, & sic unitas repræsentabilitatis non antecedit similitudinem; vel committitur circulus vitiosus dum explicatur unitas similitudinis per repræsentabilitatis, & hæc per similitudinis.

Tertiò, quia conceptus formalis essentialiter repræsentatiū Petri & Pauli est unitus: ergo debet illi correspondere in Petro & Paulo, una natura saltem per indifferentiam, vel unus conceptus obiectus super quem fundatur unituocatio conceptus formalis; neque enim ad fundandum unituocacionem sufficit sola unitas similitudinis: nam talis solam analogiam inducere solet, non propriam unituocacionem.

Ad primum nego suppositum consequentis, nempe quod dicatur Petrum & Paulum accipere unitatem ab actu confuso aut illo, sed potius dicebatur, quod ex se habeant unitatem, quatenus ex se sunt repræsentabiles uno conceptu.

Ad secundum dico repræsentabilitatem per eundem conceptum competere naturis Petri & Pauli ex ipsis, & non ex villa unitate anteriori, neque etiam quia sunt similes, quasi similitudo esset ratio anterior ex qua pulularet illa repræsentabilitas. Itaque sicut si quereretur quare illis naturis competit unitas, non est alia ratione danda à priori, quam quod sint talis natura; ita etiam in proposito si quereretur cui sint repræsentabiles hoc vel illo modo, alia ratio assignari non debet, quam quod sint talis naturæ; colligetur vero à posteriori, quod sint talis naturæ ex ratione conceptus, quæ causant quando proponuntur, & si detur aliqua similitudo inter illa, ab illa etiam tanquam à posteriori potest colligi, quod habeant illam unitatem repræsentabilitatis, & ex hac tanquam à priori potest colligi, quod detur talis similitudo inter illa. In quo certo nullus est circulus vitiosus, sed talis qualiter ipse fecit Maistrus, & quicumque præter similitudinem aliam unitatem admittit, quomodo cum explicaverit ipsum.

Duas alias rationes ponit n. 173. contra unitatem similitudinis; unam ex Zerbio, quæ redi quid est illud in quo omnia singularia conuenient, seu sunt similes. Sed facile responderetur omnia conuenire similitudinari in natura prout distinguitur a singularitate, quatenus ve-

rum est, quod cuiuslibet individui natura est sic similis similis naturæ cuiuslibet alterius individui eiusdem speciei.

Contra quam responsonem nihil facit, quod ipse virget contra antiquiores Thomistas.

Altera est, quod nec Nominales, nec Thomistæ possint benè declarare quidnam sit illa unitas, nam Nominales nolunt eam esse relationem superadditam, sed formalē coexistentiam, Thomistæ vero dicunt eam relationem superadditam: sed singuli, inquit Maistrus, patiuntur angustias: nam querendum à Nominalibus, quid sit illa coexistentia, vel enim dicent eam rationem superadditam, & hoc poterant dicere à quæ benè de ipsa similitudine; vel nihil, & sic individua erunt similia, quoad rationes individuales, quod est falsum.

Si vero cum Thomistis dicatur similitudinem esse relationem, sequetur Petrum & Paulum, per aliquod accidentem inter se essentialiter conuenire & hoc accidens esse proprietatem naturæ.

Sed neutra ex his impugnationibus virget: nō prima, nam quamvis coexistentia duorum individuum nihil diceret supra ipsa, non sequeretur tamen individua esse una similitudinari ratione individuum, sed potius esset talia ratione naturæ in quolibet individuo inclusa: ita ut sicut esset, quod omnia individua coexistunt habentia naturas eiusdem speciei, hoc est, repræsentabiles per eundem conceptum, eo ipso essent similia in ipsis naturis & una similitudinari, non vero in haecceitatibus.

Non etiam secunda, quia quamvis ipsa unitas plurim naturarum inter se non esset aliud, quam similitudo, & hæc esset accidentis, & hinc sequeretur quod essent una essentialiter ratione accidentalis, hoc non esset inconveniens, si intelligatur, ut debet intelligi, sic scilicet, ut sensus sit quod unitas eorum in essentiis esset accidentis: sicut non est inconveniens etiam secundum Maistrum, & omnes Scotistas, quod sint similes essentialiter ratione similitudinis, quæ est accidentis: esset quidem inconveniens, quod illud in quo esset una aut similia esset aliter, esset accidentis, & non est tale, quia est ipsam natura uniuscuiusque: non vero est inconveniens, quod illud à quo dicerentur formaliter una & similia inter se, esset accidentis, supponendo, quod illud esset similitudo realiter ab ipsis distincta.

Sed nec etiam unitas ipsorum inter se supposito hoc, nempe quod esset relatio superueniens similitudinis, esset proprietas naturæ: Capiendo vero unitatem naturæ pro aptitudine, quam habet ad habendam naturam sibi similem, seu ad hoc quod possit representari per eam speciem, per qualiter posset representari alia natura, erit vera proprietas ipsis, & non erit similitudo, quæ sit relatio distincta ab extremis, sed potius principiū formalē quo fundanti talentū relationem, in quo nulla est difficultas.

Præterea n. 208. proponit rationem, quam ego proposui disp. 3. q. 8. contra doctrinam communem afferentem, quod prædicabilitas posita in descriptione Vniuersalitatis intelligenda esset de prædicabilitate proxima, contra quam opposui, quod id gratis videretur dici, quemadmodum enim albedo quando describitur esse qualitas disgregatius visus, hoc intelligi non debet de proxima disgregatuitate, quam habet ex applicatione: ita in proposito videretur prædicabilitas naturæ non debere intelligi de proxima.

Confirmavi, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia divina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem; sed illa non est prædicabilitas proxima: nam talem recipit etiam natura divina.

Et si dicatur quod prædicabilitas proxima requiratur, quia remota non sufficit, quandoquidem hæc habeatur à parte rei, & vniuersale Logicum fiat per intellectum.

Contra, quia si nihil impedit quo minus vniuersale Logicum sit à parte rei, quam quod constitutatur per prædicabilitatem proximam, potest dici quod detur à parte rei, & gratis supponitur oppositum.

Deinde non quæcumque remota prædicabilitas sufficeret

ficeret ad vniuersalitatem Logicam, supponendo quod non possit dari à parte rei talis vniuersalitas, sed illa quæ non haberet annexum impedimentū singularitatis, nulla autē natura à parte rei est absq; tali impedimento, sed per abstractionē intellectus habet esse sine vlo.

Respondet Mastrius, negando id gratis dici, quia id fulcitur communī Doctorum autoritate. Sed contra, quia hoc non impedit, quo minus ab omnibus gratis dicatur nisi derur aliqua ratio ob quam dicatur.

Respondet secundo, dari eidem rationem: quia vniuersalitas actualis completa, & simpliciter dicta excludit omnem singularitatem, quia importat communitatem, & differentiam positivam, & ideo ad ipsam non sufficit prædicabilitas remota, quia hæc stat cum singularitate à parte rei,

Et quamvis talis proximitas non spectet per se ad albedinem, potest tamen ad alia spectare ex ratione particulari sua.

Sed contra hoc etiam, quia gratis asserit & petendo principium, quod vniuersalitas actualis excludat à parte rei omnem singularitatem, quamvis enim importaret communitatem & indifferentiam, tamen gratis videatur dici, quod hoc intelligatur de ipso, nisi quantum ad suā rationem formalem; natura vero humana à parte rei, licet identificetur singularitati, tamen adhuc secundum suā rationem formalem est communis, & indifferens ad multa, eo modo, quo sic debet esse natura vniuersalis, & licet proximitas posset spectare ad aliqua ex natura speciali ipsorum, quamvis non spectaret ad albedinem, tamen opporetur ostendere, quod proximitas prædicationis spectet magis ad naturam vniuersalem, quam disgregationis ad albedinem, quod non ostendit Mastrius.

Deinde quamvis ad vniuersalitatem naturæ completā requiratur abstractio à singularitatibus, tamen nō inde sequitur requiri prædicabilitatem proximam; quia posset habere illam abstractionem, quin haberet illā prædicabilitatem: nam eo ipso, quo concipitur absque singularitatibus, habet illam abstractionem, & tamen tum non habet illam prædicabilitatem, hanc enim nequit habere quin apprehendatur in pluribus.

Respondet etiam ad Confirmationem meam de essentia, quæ dicit non valere; nam prædicabilitas proxima eius non pendet ab intellectu, cum sit à parte rei in tribus personis: sed Mastrius vel non intellexit, confirmationē meam, vel certè nullo modo satisfacit: nam est eidens, quod natura diuina non sit proximè prædicabilis de personis diuinis absque apprehensione ipsius in illis: implicat enim intellectum prædicare de pluribus, quod non apprehendit in pluribus, quantumvis sit in pluribus, & sane sicut natura creata ab apprehensione ipsius in pluribus, supposita vnitate, quam habet ex se in pluribus, quæcumque demum illa sit, habet proximè prædicari de pluribus: ita natura diuina habet esse proximè prædicabilis de pluribus; quod est meum intentum in solutum à Maistro.

Vlterius n. 217. conatur probare contra me, vnitatem vniuersalis non esse vnitatem similitudinis primo, quia secundum Suarium, quem ego sequor, vnitatis similitudinis non sufficit ad constituantem rationem vniuersalis; quia ex vi ipsius præcisè non concipitur vnum, vt commune multis, sicut debet concipi vniuersale; & quia Vniuersale quæ tale concipitur ut indiuisum actu, & aptitudine diuisibile; res autem prout sunt à parte rei similes in natura, sunt actu diuisæ.

Sed quidquid sit, an ego sequutus fuerim Suarium, de quo non euro, certè non poteram eum sequi in hoc, quo contradic mihi, & licet conuenirem cum illo in parte, non deberem sequi propterea in toto, nec qua parte dissentiret à me, curare deberem ipsius autoritatem, sicut nec curo; vnde frustra eam contra me adducit Mastrius.

Ad rationem autem Suarij. Respondeo eo ipso, quo concipitur natura Petri similis naturæ Pauli, eam concipi ut vnam vnitatem sufficientem ad vniuersalitatem, & ut cognitum est modo, quo debet esse communis.

Deinde natura Petri, ut similis naturæ Pauli, est indiuisa ab ipsa formaliter & essentialiter, quantum ad hoc, quod non sint dissimiles in essentia, & sunt representabiles per eandem speciem: nec alio modo natura Petri debet esse indiuisa à natura Pauli; & cum hoc stat optimè, quod à parte rei sint diuisæ realiter & numeraliter.

Secundo argumentatur Mastrius: secundum vnitatem vniuersalem debet natura esse proximè prædicabilis de pluribus prædicatione dicente, hoc est hoc; sed vnitatis similitudinis non sufficit ad hoc, quia ex vi illius tantum dici potest, hoc est simile illi, non autē hoc est hoc.

Respondeo, si loquamur de vniuersalitate Metaphysica maiorem esse falsam, quia ad eam sufficit remota, & gratis assereretur contrarium; si vero loquamur de Logica, transeat maior, & ad maiorem dico, quod vnitatis similitudinis supposita apprehensione ipsius ad hoc sufficiat; nam non solum ab ea habet natura Petri esse similis naturæ Pauli, sed etiam habet posse prædicari de Paulo, quantum ad hoc, quod vel ipsamer, vel aliquid omnino simile illi sit de ipso prædicabile, prædicatione dicente, hoc est hoc, nam Verum est dicere, quod Paulus sit homo humanitate reperta in Petro, vel alia omnino simili, & non debet vniuersale esse alio modo prædicabile de pluribus prædicatione dicente hoc est hoc: Quam respsonsem dedi ante disp. 3. n. 45.

Sed eam impugnat Mastrius, quia veritas prædicationis essentialis fundatur in inclusione essentiali ac identitate reali prædicati cum subiecto: ergo si natura Petri, dum à Petro abstractitur, & de Paulo prædicatur, dicens: Paulus est homo, non est in ipso, & identificata ipsi, prædicatio non est essentialis nec vera. Secundo, quia illæ prædicationes sunt essentiales, Petrus est homo; Paulus est homo: sed illæ sunt accidentales, Petrus est similis Paulo in humanitate & è contra, quia licet similitudo sit in essentiis, tamen ipsam est accidentis. Tertio, quia Vniuersale dicitur vnum in multis & de multis, non autem simile in multis, & ex hoc, quod Paulus habeat simile humanitatem cum ea, quæ est in Petro, non ob id propriè dicetur eadē natura prædicabilis esse in vitroque, scilicet requiritur ad prædicationē Vniuersalem.

Sed hæ impugnations vix indigent responsione, & procedunt ex defectu reflexionis supra sensum doctrinae meæ.

Ad primum concedo, quidquid prædicatur essentialiter debere includi, & identificari illi de quo sic prædicatur, secundum quod sic prædicatur, vnde qua natura Petri secundum se non prædicatur essentialiter de Paulo, non debet secundum se identificari illi; qua vero prædicatur de illo essentialiter vel secundum se, vel secundum aliam naturam omnino similem, debet etiam vel secundum se, vel secundum aliam sibi simile identificari ipsi.

Et certè in ipsa sententia Mastrij, qui non admittit vnitatem positivam sed indifferentiæ, non potest humanitas Pauli prædicari de Petro prædicatione dicente, hoc est hoc, secundum se: neque enim quando dicitur Petrus est homo, id verum est de homine constituto per humanitatem, quæ est in Paulo.

Ad secundum concedo antecedens, loquendo de similitudine actuali & eam negando de aptitudinali; nego tamen vnitatem similitudinis aptitudinalis, non sufficere, vt duo indiuidua dicantur vna essentialiter, quia per hoc nō significatur, quod similiudo aut vnitatis similitudinis sit ipsi essentialis, sed quod essentiae eorum sint similes; & nego etiā quod illa non sufficiat, vt vnu ex illis prædicetur de alio, vel secundum se vel secundum aliiquid aliud omnino simile. In quo nulla est difficultas intelligendi sensu verborū, & nō attenderi ad ipsa verba præcisè.

Ad tertium dico ratione vnitatis similitudinis nō solum vnum esse simile multis, sed etiā vnum in multis & de multis, quatenus quod est simile, est in multis ratione alterius ipsi simili; & potest prædicari de multis ratione multorum simili, quæ prædicantur de multis.

Impugnat secundo eandem vnitatem, quia vnitatis similitudinis est à parte rei: sed vnitatis vniuersalis non est à parte rei.

Respondi

Respondi minorem esse veram de Logica unitatem, non de Metaphysica.

Sed contra, inquit Mastrius, quia secundum unitatem similitudinis est proxime praedicabilis de pluribus predicatione dicere, hoc est hoc ergo illa est unitas Logica.

Respondeo negando antecedens, quia ad hoc requiritur apprehensionis & abstractio naturæ, ut sapientius dixeram; sed contra instat Mastrius, quia hinc sequitur non sufficere unitatem similitudinis. Sed hoc etiam iā & sapienter ante concesseram, quia requiritur apprehensionis ipsius, non vero requiritur alia unitas. Vnde Mastrius nihil omnino dicit ad propositionem contra meam doctrinam, quam si liberet in hoc immorari, facile ostenderem conuenire cum ipsiusmet, aut ipsius non esse veram vello modo.

* Postea n. 222. conatur soluere rationes meas quibus conatus era ostendere, quod unitas universalis non sit rationis: quia, inquit, unius universalis talis esse debet, ut eius beneficio natura possit praedicari de pluribus vere predicatione dicente: hoc est hoc: sed haec unitate ficta per intellectum non habet hoc, ut appareat satis clarum, ergo.

Confirmavi, quia conceptus obiectivus, quem intellectus praedicat, ut unum de Petro & Paulo, vel est vere & realiter in illis, vel non est: si non est, non poterit vere de illis praedicari; si est: ergo non recipit unitatem ab intellectu.

Confirmavi secundo, quia natura quæ consideratur in multis, aut est una in multis à parte rei, aut saltem apta esse in multis, vel non est: si est: ergo non accipit unitatem aut communitem ab intellectu: si non est: certe per hoc quod intelligatur esse talis, non erit talis, & sic non praedicabitur bene.

Confirmavi denique tertio, quia vel intelligitur ut est, & sic, si intelligatur ut una, debet esse una, & ita unitas non erit ab intellectu; vel intelligitur ut non est, & ita præterquam quod conceptus erit falsus, adhuc non propterea erit una, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligetur ut equus.

Respondeo Mastrius, hunc arguendi modum nedum destruere vniuersalitatem in naturis, sed omnes prouersus distinctiones rationis cum fundamento in re, ac entia rationis, quæ ab intellectu sunt.

Sed ego tam facile haec negare possum quam ab ipso assertur. Et sane mea argumentatio nihil habet connectionis cum hoc, nisi vehementer fallar.

Responder vltius in particulari concedendo totum primum argumentum, quantum ad unitatem fictam. At ego sane fictam impugnau, & talia possunt esse tam quæ finguntur cum fundamento in re, quam sine, & perinde prouersus est, ad fictionem entium rationis, quod habeant fundatum vel non. Vnde dat Mastrius mihi, quod intendebam.

Ad primam confirmationem, ait conceptum obiectivum esse unum fundamentaliter & complete, non formaliter & incomplete: nam complementum accipit ab intellectu; seu, inquit, est unus à parte rei per indifferenciam, & fit unus ab intellectu per inexistentiam, & licet non sit unus à parte rei, haec tamen non debet dici unitas ficta, quia habet fundamentum in re, & est occasionata ab unitate reali reperta in natura.

Sed contra primo, quia non potest intelligi, quomodo accipiat unitatem inexistentiam ab intellectu secundum quam vere possit praedicari, nec vello modo, nisi quantus intelligetur, ut una, quāuis non esset una, sed certū est, quod quāuis sic intelligetur in multis, non propterea possit praedicari de multis; & certū est quod, si unitatem illā, quam habet ab intellectu, non possit ullā ratione habere, nisi per intellectum, quod omnino sit unitas ficta, sive habeat fundamentum sive non. Deinde omnino frustra requiritur, quod intellectus considerat naturas unas alio modo, quam sunt à parte rei. Per quod patet ceteras responses illius, quæ cum hac coincidunt, aut in illa fundantur, nihil valere.

A D D I T I O.

De principio Individuationis.

Mastrius d. 10. n. 117. impugnat rationem, qua ego

probo d. 6. n. 64. accidentia inseparabilia à subiectis non individuari ab ipsis, quia non est ratio cur sic individuantur magis, quam alia accidentia præter inseparabilitatem; hæc autem non sufficit, quia alias omnes creature individuantur à Deo, à quo sunt inseparabiles.

Hanc inquit rationem impugnat, quia inseparabilitas, ob quā Adversarij putant accidentia individuari à subiecto, non est inseparabilitas quoad existentia tantum, sed etiam quoad unionem. At adhuc debuisset Mastrius, hanc respondionem non tollere vim argumenti mei: quæ consistit in hoc, quod non sit maior ratio cur inseparabilitas quoad unionem sive inhauiam sive informatiū est causa cur accidentia individuantur à subiecto, quia inseparabilitas, quoad existentia faciet, ut creature, individuantur à Deo. Vnde nisi detur disparitas sufficiens, quod hoc, ratio mea omnino valida est.

Alteram rationem, quā eodem loco adhibui, omisit Mastrius, qui ipse melius, ut ait, probat eandem conclusionem, nēpe, quod accidentia inseparabilia non individuantur à subiecto, facta inutili trium generum accidentium inseparabilium divisione, & discurrendo non satis commode per singula, cū controvèrsia specialis esset de primo genere tantum, hoc est, de accidentibus, quæ non possunt existere sine subiecto, de quibus ipse probat conclusionem, quia inseparabilitas talis non facit, quod individuantur per subiectum, ut constat de accidentibus modalibus. At nō aduerit Mastrius, quod hæc ipsa accidentia sint accidentia modalia, vnde probare, quod accidentia hoc modo inseparabilia nō individuantur per subiectum, quia accidentia modalia non subiectantur, est profus idem per idem probare, & illud ipsum in quo erat difficultas, nēpe an accidentia modalia individuantur per subiectum, relinquit Mastrius absq; probatione. Eadē disputatione mun. 143. ut probaret ab individuis abstracti posse rationē aliquę communem, cuius oppositum ego docuerā d. 6. n. 10. adducit locū Doctoris ex 1. d. 23. à me citatum: *Potest dici, quod ab Individuis non tantum potest abstracti species, quæ dicit quidditatem Individuum, sed etiam aliiquid proprium.* Ad quem locum ego respondi, quod Doctor dubitatue, & nō assertive locutus est, ut patet ex verbis: *Potest dici, quibus frequenter vitur,* quando non procedit assertio. Sed Mastrius, dicit op̄sum patere ex verbis, & nihil dicit ad fundamentum conjectura mea desumptum ex verbis illis: *dici potest.*

Respondi etiam secundo, quod illud proprium, quod dicit Doctor abstracti posse ab individuis, nō necessario intelligi debeat de singularitate aut constitutio individui ut sic. Quam respondionem Mastrius non solum nō valere ait, sed etiam reici ex meis propriis verbis: nā infatu dico illud propriū debere intelligi de aliquo proprio, hoc est particulariter competente individuis, sive illud propriū sit quarti praedicabilis, sive aliquid esentiale, vnde paucis, inquit, verbis videtur sibi contradicere. Sed pace Mastrii nō ita est: nā in hoc nulla est contradictione, quod Scot. nō determinauerit, an illud prius est, esset ipsa singularitas, & quod nō debeat intelligi determinate de proprio quarti praedicabilis, sed indeterminata de tali proprio, vel de principio ipsis; & hoc est quod ego docui, ut manifestū est: sed instarī tamē potest, quod si sit aliquid propriū abstractibile ab illis, debeat etiam ratio singularitatis posse ab ipsis abstracti, quia nihil est, propriū seu particulariter competens individuis, nisi vel singularitas vel proprietas aliqua competens ipsis ratione singularitatis, sed talis proprietas nequit abstracti ab ipsis, nisi possit abstracti ipsamet singularitas: ergo si aliquod propriū possit abstracti, poterit & singularitas. Respondeo propter hoc aliquę conceptū etiā singularitatis posse abstracti ab individuis, non determinatū tamē, sed indeterminatū, & hoc tantum voluit Scotus ad summū tū in illo loco, tū in quoqueq; alio, vbi videri possit dicere, quod à primo diuersis, quales sunt ultimae differentiae, & hæcceitates possit abstracti aliqua ratio communis. Per quod patet ad alii locū adductū à Mastri n. 144. quatenus facere possit ad propostū; quāuis reuera, si bene consideretur, nullo modo faciat ad rē, neque

M m m que

que enim generatio diuina, & spiratio diuina sunt primo diuersa, sicut sunt ultimae differentiae, & singularitates. Sed videamus rationem Mastri ad probandum, quod ab haecceitatibus possit abstracta aliqua ratio posita communis, quae sit ratio determinata, & conceptu determinato intelligibilis, de qua ratione est coniunctio. Probat ergo hoc: quia omnes haecceitates, non solu' conueniunt in nomine haecceitatis, sed etiam in ratione significata per ipsas; tamen bene enim Pauleitas participat nomen haecceitatis, & significacionem ipsius, quam Petreitas, & haec quam Pauleitas ergo non potest negari conceptus individualis, ut sic, abstractus. Ad hoc fundamento communem Respondi, quod omnes singularitates sint conceptibiles, & quidem determinato uno conceptu, tamen, quia omnes humanitates, & tam similes inter se ac diffiniuntur vna definitione, negati tamen consequenti, neque quod conueniat in illa ratione abstracta ac praecisa, sicut nec omnes humanitates, ut abstractantur a singularitatibus, conueniunt in una ratione abstracta ab illis, quia ut detur aliqua ratio abstracta, debet dari ratio a qua abstractatur, & per quam contrahatur ratio abstracta ad illa a quibus abstractatur: talis autem non reperitur in humanitatibus, neque in singularitatibus, unde sicut de humanitatibus melius dicetur, quod esset una ratio, quia quod conuenient in una ratione abstracta: ita de singularitatibus, est discurrendum. Sed Mastri dicit haec meam solutionem multa contingeret falsam, & implicatoria: nam implicat quod conueniat in uno conceptu determinato, & definibili ac vniuoce competente ipsis, & quod non conueniant in una ratione abstracta: nam vniuocatio fundatur in unitate rationis praecisa, & abstracta ab vniuocatis, ut constat ex vniuocorum descriptione: ergo si individualia sunt definibilia vniuersaliter in definitione iis vniuoce competente: ergo haec definitio dicit unam rationem ab ipsis abstractam. At Mastri, qui tam confidenter censurat meam doctrinam, debet cauere a percione principij in prima propositione, & probatione ipsius, & aduertere quod ego negare ex definitione vniuocorum haberi, quod vniuocatio fundatur in unitate rationis abstractae, nec enim in illa definitione habetur vla mentio de abstractione; neque communis sensus bene intelligentius ita putat. Ad vniuocationem enim solu' sufficit conuenientia in una ratione, seu similitudo, que potest aliquando esse cum abstractione, quando reperitur alia ratio a qua possit fieri abstractio, aliquando non potest, quando non est alia ratio a qua fiat abstractio. Deinde assertum est exemplum de humanitatibus, non posse admitti in mea propria sententia: nam d. 3. n. 35. & 44. nego humanitates praecisa singularitatibus, esse plures. Sed quid hoc facit ad rem? dicatur plures, sive non, certe ut praescinduntur a singularitatibus, non conuenient in una ratione humanitatis, ut sic, abstracta ab illis: sed sunt portius una humanitas formaliter ac similitudine omnimoda: & id dicendum de singularitatibus. Et quoniam humanitates sunt tam similes, ut quae est in Petro possit constitui Paulum quantum est ex ratione sua formalis, singularitates vero non sunt tam similes, ut Petreitas coniuncta cum humanitate Pauli possit constitui Paulum, ut asserit Mastri, tamen neque hoc etiam facit ad rem: nam adhuc sunt tam similes, ut sicut Petreitas facit cum humanitate unum numero distinctum ab omnibus aliis hominibus: ita etiam Pauleitas facit cum aliis humanitatibus. Deinde falsum est, quod humanitas quae est in Petro, coniuncta cum Pauleitate faceret eundem realiter Paulum, quae Pauleitas facit cum humanitate, cui de facto coiungitur: nam certe Paulus non dicit realiter sola Pauleitatem, sed humanitatem identificat ipsi, unde si non esset eadem realiter humanitas, non esset idem realiter Paulus. Postea n. 1. 18. proponit argumenta mea quibus probauit non posse singularia conuenire in conceptu communis abstracto. Et responderem per illa probari tantum, quod haecceitas, ut sic, non possit habere tamem communiteate a parte rei, qualem habent naturae communis, humana & equina, &c. quod fatetur esse verum, sed dicit se non attribuere ipsi talis communiteate, sed per intellectum tantum inadquate concipientem ipsa. At hoc est, prorsus nihil dicere: nam qua ratione diceretur de conceptu

ab abstracto individuali, ut sic, quod non esset communis a parte rei, sed tantum per intellectum inadquate concipientem, idem posset dici de quocumque conceptu communis, & sic nulla daretur natura communis. Deinde ille conceptus obiectivus, qui correspondet conceptui formalis intellectus inadquate consideratis individuali, vel reperitur in omnibus, vel non reperitur: si reperitur: ergo est communis ipsis a parte rei: si non reperitur in illis: ergo est quid fictum, & præterea non potest predicari de individuali. Denique ex argumentis meis, & solutione ipsius ad singula in particulari patet nulla ratione ipsu' satisfacere, adeo ut frustra tempus impenderet in ulteriori examine. Insuper n. 176. proponit argumentum Arriagæ ad probandum, quod inter individualia eiusdem speciei deinceps aliqua inaequalitas substancialis maior, quam quod unum non sit aliud, cuius oppositum Mastri mecum defendit: est autem argumentum hoc: Petrus & Paulus sunt individualia eiusdem speciei, sed tamen datur aliqua dissimilitudo maior inter illa quam numerica: ergo. Probatur minor, quia Petrus & Paulus includunt uniones magis inter se dissimiles, quam quod haec non sit illa, nam uno Petri ex se determinatur ad materiam & formam Petri ita, ut non possit ponи inter materiam & formam Pauli: ergo magis distinguuntur, quam numero ab unione Pauli, quia magis distinguuntur ab illa, quam duas uniones possibles inter materiam & formam Pauli. Ad hoc argumentum ego Responsum d. 6. n. 92. Primo negando uniones illas, ut includunt majorē illam diversitatem includi essentialiter in Petro, aut Paulo, nam essent Petrus & Paulus aequaliter constituti in ratione talium hominum, sive uniones illae haberent illam majorē diversitatem, sive non. Secundo dicendo quod in casu, quo illa uniones includerentur in Petro & Paulo secundum, quod sunt magis dissimiles, quam numero, Petrus & Paulus essent distincte speciei, quatenus includerent illas uniones, licet de facto dicantur eiusdem speciei, quia de facto considerantur ut non includunt illam diversitatem particularem unionum. Hanc responsum ait Mastri esse falsum, quoad utramque partem quoad primam quidem, quia falsum est quod Petrus esset idem numero homo si haberet unione Pauli, quia uno Pauli haberet diversa extrema ab unione Petri, unde si haberet Petrus unione Pauli, haberet etiam materiam & formam Pauli, & sic, non esset idem numero, qui esset, quando haberet unione propriam. Sed haec respondit procedit ex defectu intelligenti recte meam responsum, quae procedebat ex suppositione, quod per possibile, aut impossibile materiam & formam Petri vniuersitatem unione Pauli, unde nihil facit ad rem. Quod altera parte ait, quod sit falsius, quia enim inquit, nisi mente captus concederet Petrus & Paulus esse distincte speciei. Sed ego puto non esse sanximentis, qui non cedunt Petrum & Paulum ex suppositione inclusionis essentialis unionum diversarum specierum esse realiter distincte speciei, quamvis ut dixi non consideremus ipsos communiter prout includunt illam diversitatem unionum: oportet ergo ut ipse ostenderet, quod esset incoenientis, quod sic distinguatur ex ista hypothesi. Sed videamus, quomodo ipsum respondet ad argumentum Arriagæ, ut sic magis confirmetur mea responsum, & respondeatur ad alia, quae contra me opponit. Respondet ergo primo, n. 177. negando quod sit maior distinctio inter uniones Petri & Pauli, quam numerica, quia illa maior diversitas assignata in argumeto non est eis intrinseca, sed accidentalis, & extrinseca ratione extremitatum. Cetera, quia ita est annexa illis, ut nec de potentia absoluta possit unio, quae est inter materiam & formam Petri ponit inter materiam & formam Pauli, ergo non est accidentalis & extrinseca; & sane alias posset dici, quod nullae rationes distinguuntur specie, sed quod distinctio earum quaecumque maior, quam numerica, esset extrinseca & essentialis ratione extremitatum, cetera omnia principia. Deinde si ratione extremitatum habeant distinctionem illam accidentalem plusquam numericam, ipsam extrema debent habere talis distinctionem intrinseca, & sic manet adhuc tota difficultas. Respondet secundo negando, quod ex diversitate maiori quam numerica unionum sequatur distinctio plusquam numerica.

numerica individuorum, v.g. Petri & Pauli, quia unio non includitur in essentia compositi. Hanc responsionem ante impugnauit, quia supposita illa diuersitate unionum, quamvis essent conditiones sine quib, non adhuc sequeretur, quod materia & forma Petri prius quam numero distinguerentur à materia & forma Pauli; quia petunt uniri per unionem per quam nequit uniri materia & forma Pauli; & quia quæcumq; ex natura sua intrinseca petunt conditiones diuersas, debent esse diuersæ: ergo si Petrus & Paulus, petunt uniones plusquam numeris diuersas per modum, etiam conditionum: erunt plures quam numero diuersi.

Sed contra replicat Mastrius, quod secundum Doctorem compositum possit redire idem quamvis non redeat eadem unio. At manifestum est Doctorem loqui de idéitate, quantum ad omnia præter ordinem ad unionis diuersitatem, quam in distinctione compositorum non consideramus, quia est parvi momenti. Præterea respondet ad meas impugnationes negando, quod materia Petri respiciat ita unionem Petri, vt non possit uniri unionem Pauli, quia inquit est ex se indifferens ad omnes uniones, sicut ad quilibet formam, quod, inquit, ipsem Poncius fatetur, dum ait futurum idem cōpositum, quāuis non esset eadem unio; unde paucis verbis mihi contradico. Quam vellem ut Mastrius vel parum reflecteret supra suos discursus, si non daret mihi nec aliis occasionem perdendi temporis in rebus fruiolis tractandis. Sed directe impugno responsonem, quia si materia Petri esset indifferens ad omnes uniones, quemadmodum est ad omnes formas, sicut potest recipere quācumq; formam, posset recipere quācumq; unionem, quod est falsum. Deinde implicat unionem esse determinatam ad hanc materiam, quin hæc materia sit determinata ad illam, in hoc sensu, qui est meus, quod non possit recipere unionem determinatam ad aliam materiam: nec ego unquam dixeram oppositum: nam quamvis dixeram; quod unio secundum illam differentiam particularem, quam habet ab alia, non includatur in homine per se, & quod consequenter si unio Pauli esset inter materiam & formam Petri, adhuc Petrus esset idem, hoc tamen dicebam de homine, & Petro in quantum ad omnes alias cōfederationes, secundum quas solemus ipsos communiter considerare, non vero quatenus respiciunt illas uniones secundum rationem particularem earum. Vnde patet me mihi non contradicere, sed Mastrium potius non intellexisse, quod tamen facile à quocumque intelligi posset. Ad secundam meam impugnationem Respondet Mastrius non probari à me, quod, quæ præsupponunt, ex natura sua intrinseca conditiones diuersæ rationis debeat esse diuersæ rationis, sed eo tamen admisso negat Petrum & Paulum ex natura sua intrinseca præsupponere uniones diuersæ rationis.

Sed ex vtraque parte deficit hæc responsio, ex prima quidem, quia satis appareat ex terminis, quæ dicunt ex natura sua intrinseca ordinē ad diuersas rationis res, debere esse diuersæ rationis in se: nā impossibile est concipere quomodo alias petere possint conditiones diuersæ rationis; & sane alias possem defendere quod Petrus, & Bucephalus non essent diuersæ rationis, de quo mirabitur fortassis Mastrius, sed ex admiratione sumet occasionem reflectendi, quod ipsi valde esset necessarium.

Ex quo etiam patet defectus alterius partis: nam si Petrus non præsupponeret determinatam ex natura sua unionem distinctam, ab unione Pauli, posset de potentia absoluta habere pro conditione unionem Pauli, sed hoc est falsum: ergo ex natura sua intrinseca præsupponit talen determinatam unionem.

Respondet tertio, Cōcedendo unionem esse de essentia cōpositi, & uniones Petri & Pauli esse diuersæ rationis, scilicet plusquam numero differre, & negando tamen Petrum & Paulum eodem modo debere distinguiri; quia secundum Doctorem non tanta distinctio debet esse cōstitutis, quāta in constituentibus, quia constitutæ posunt esse primo diuersa, vt patet de singularitatib. & differentiis vltimis, cōstituta vero cōuenire in multis prædi-

catis, vt patet de individuis cōuenientib. in natura specifica, & diuersis speciebus cōuenientib. in natura generica.

Sed hæc responsio non habet ullam probabilitatem, quia est evidens, quod includit essentialiter aliquid distinctæ rationis, aut plusquam numero distinctum ab omni, quod includit in alio, debet plusquam numero distinguiri ab illo alio, nam per illam inclusionem aliquo modo distinguuntur, sine autē illa inclusione numero differt, ergo per illam inclusionem plusquam numero differt. Nec doctrina Doctoris vlo modo fauet adeo ut videti posset quod Mastrius eam non intellexerit, si enim intellexisset, non adduxisset illam ad propositum.

Neq; enim vult Scot, quod si constituentia sint specie diuersa, constituta non debeant esse specie diuersa, aut si constituentia sint numero diuersa, constituta non debeant esse numero diuersa; Alias nihil posset absurdius dicere, cum evidens sit oppositum: Nam certe ex diuersitate specifica rationalitatis, & Brutalitatis oritur diuersitas specifica hominis & Bruti, & ex diuersitate numerica Petreitatis & Pauleitatis oritur differentia numerica Petri & Pauli.

Sed solum vult quod licet debeat esse diuersitas in cōstitutis, iuxta diuersitatē constituentiū, non tamen tanta debeat esse, quantum ad hoc quod constituta non debeant non cōuenire in vllis prædicatis, quāvis constituentia in nullis cōueniant, quod certu est, sed nihil facit ad propositum: Nam qui diceret Petrum & Paulū distinguiri plusquam numero si includant per se aliqua distincta plusquam numero, nō vellet nec dēberet propterea tenere quod nō magis inter se quoad alia prædicta cōuenirent, quam illa que plusquam numero differentia.

A D D I T I O De Substantia.

Mastrius disp. 11. n. 5. contra explicationem, seu descriptionem substantiæ, quā proposui disp. 12. dicens persicatatem, quā dicit substantia explicari optime posse; dicendo quod esset illa formalitas positiva ad quā sequitur ineptitudo ad inhærendū. Cōtra quam doctrinā oponit Mastrius n. 6. quod nō explicetur quid dicat aptitudo ad inhærendū in accidenti, neq; ineptitudo ad inhærendū in substantia, in quo tamen punc̄to, inquit, consistit tota difficultas. Sed Mastrius debuit aduertere quod ego supponebam ex dicendis, quid esset illa aptitudo, quam conabar explicare non mediocri diligentia; hic vero supponebatur, quod omnes concedunt substantiam esse inceptam inhærente, quidquid demum sit illa ineptitudo; & hoc supposito explicabatur ratio constitutua ipsius per ordinem radicalem ad illam ineptitudinem.

Sed quia ille nō fecit mentionem de mea explicatione, de quo satis miror, cū tot alios dicendi modos ea de re & quidem meis propriis rationib. fere ad verbum reiecerit, solū aduerto in explicatione propria ipsius nihil prorsus dici ad propositum, in quo non petatur principiū, vel continuatur doctrina manifeste falsa, & quāvis adducat autoritatem Scoti, tamen illam ipsam non sufficienter corroborat, contra eos qui ipsius autoritatem non curant, quod omnino præstandum erat.

A D D I T I O De inherentia Accidentis.

Disp. 12. num. 13. Proposueram videri posse satis probabile quod non darentur aliqui respectus aptitudinalis distincti formaliter ab essentiis rerum; aut si darentur, quod non nisi respectus quorum conceptus non involuitur in conceptu essentiālī sui fundamenti, vt risibilitas, cuius conceptus non involuitur in conceptu essentiālī hominis, quia homo posset intelligi sub ratione hominis nihil concipiendo de risibilitate; & hinc volebam inferri posse quod aptitudo ad inhærendū, competens necessario Accidenti, non esset formaliter distincta ab ipsamē essentia accidentis quæ non posset intelligi nisi per ordinem ad inhærendū; Quam ipsam doctrinam, vt expresse dixeram, proposui examinandum magis quam absolute tenendum.

Mastrius autem disp. 12. n. 25. conatur defendere oppositionē sententiam: ex duobus principiis in schola nostra satis notis. Primum est quod aptitudo uniuersim in rebus absolutis supponat rē cuius est aptitudo, in suo esse quid-

Minimū 2 ditatio

ditatio constitutam, & ab ea fluere & emanare dicuntur.

Et hinc Doctor 2. d. 3. 4. 7. docet animas non distinguiri primo per aptitudinem ac inclinationem ad diuersa corpora, quia natura absoluta est prior aptitudine, qua est formalitas respectiva, absolutum autem praecedit respectum; & quia prius res est ad se quam ad aliud, & respectus fundatur in absoluto.

Alterum principium & absolutum non includit in suo formalis conceptu respectum ullum. Ex quibus principiis infert aptitudinem accidentis non esse ipsam accidentis essentiam, sed aliquid ipsam consequens per modum propriæ passionis. Confirmat haec quia ipsius Aduersarij constituunt rerum essentias non in earum aptitudinibus, sed in earum radicibus. Nam si dicunt essentiam hominis non consistere in risibilitate, sed in radice ipsius, & mobilitatem non esse essentiam corporis naturalis, sed potius radicem mobilitatis, & denique essentiam qualitatis non consistere in impenetrabilitate, sed in principio exactio ipsius.

Sed ni fallor haec non sufficiunt; nam ad primi principiū respōdetur Doctorē loqui ex suppositione quod daretur aptitudo distincta ab essentia, quo supposito certum est quod supponat absolutum, & quod non possit res absoluta constitui per relationem, sed quod prius est in se quam referetur per respectum. Sed quod ego putabam probabile, erat, quod non daretur aptitudo aliqua formalis quae esset verus respectus, sed tantum secundum dici, aut si daretur aliquando, quod talis non esset aptitudo accidentis: oportet ergo ut Maestrius probaret quod daretur respectus aptitudinalis realis, & non secundum dici in accidente; & si id probaret bene ex hoc principio haberet intentum.

Ad alterum principium dico quod etiam sit de subiecto non supponente; nam supponit dari in rebus, quae dicuntur habere aptitudinem, respectum formalem qui non sit secundum dici; quod est quod ego dixeram probabiliter posse negari.

Ad confirmationē dico eos qui explicant essentias rerū per radicem aptitudinum, hoc facere quia supponunt dari aptitudines aliquo modo distinctas ab essentiis rerū. Certe ergo saltem quoties ita discurro, id suppono. Et quantum ad hominem cuius essentia explicatur per radicem risibilitatis est magna differentia inter ipsum & accidentem. Nam ut dixi, potest explicari essentia hominis non concipiendō, nec faciendo mentionem de risibilitate, sed non est ita de Accidente, non enim potest explicari natura ipsius quin ponatur in definitione aptitudo ad inhārentem. Itaque dicebam aptitudines illas quae non inuoluerentur expresse in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset rei essentia declarari, posse admitti esse respectus formales aptitudinales emanantes per modum proprietatum ab essentiis rerum, in quibus sunt; sed id non debet dici de illis aptitudinibus, quae non inuoluerentur in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset concepi, & explicari essentia rei, quemadmodum aptitudinem posset quis merito putare esse aptitudinem Accidentis ad inhārentem.

Et quamus dicat Maestrius inhārentiam aptitudinem non inuolui in conceptu essentiali Accidentis; tamen hoc non probat, & euidenter est, quod nullum conceptum quidditativum aut quietatuum nos possimus habere de Accidente proprium ipsi, in quo non inuoluitur explicita illa aptitudo.

Dicit etiam non videri cur magis possit homo intelligi secundū predicatione essentialia, sine eo quod intelligatur radicaliter aut formaliter risibilis, quam accidentis possit intelligi sine eo, quod intelligatur radicaliter aut formaliter aptitudo inhārente: sed ex dictis manifeste patet discrimen, nā explicamus hominem essentialiter, quando dicimus ipsum esse animal rationale, & in illa explicatione non ponitur expresse risibilitas; sed non possumus dare ullam explicationem accidentis, in quo nō inuoluitur expresse aptitudo ad inhārentē aliquo modo.

Deinde proponit fundamentū primum meum contra respectū superadditum, quia scilicet superflueret: nā ipsam differentiam essentialis possit præstare effectū eius.

Respondet autē hoc argumentum æque militare contra omnes respectus: & responderet negando antecedens, cum probatione, nam respectus refert absolutum transcendentaliter, & nequit includi in conceptu absoluti.

Contra tamen, quia non æque militat de omnib. respectibus transcendentalibus, nam quandoquidē possum intelligere essentiam hominis, eamque explicare absque risibilitate, posset videri quod risibilitas non sit formaliter ipsam differentiam essentialis hominis, nec de essentia eius: sed diversa est ratio omnino aliarum aptitudinum, sine quibus nequit intelligi essentia rei.

Præterea nisi sit respectus transcendentalis, non poterit referre; argumentū autem meum intendebat probare, quod non esset, quia nulla est velleitas ipsius, nisi ut ei mediante formaliter posset accidens inhārente, sed posset inhārente mediante sua essentia: & quemadmodū ipsam differentiam absoluta accidentis, nequit intelligi nisi per modum respectus, licet non sit respectus formalis, sed secundum dici, & sicut ea mediante potest principiū aptitudinem formalem; ita ea mediante posset accidens dici esse aptum natum inhārente; neque vnu videtur magis difficile, quam alterum.

Ad haec opponit Maestrius n. 27. non bene explicauit se me relationes secundum dici esse, que cum sint absolute, non possunt tamen explicari nisi per modū relatiū, ut haec, de qua agimus aptitudo accidentis, potentia, habitus, pars & similia; quia, inquit, huiusmodi vere dicunt relationē, & non secundum vocem tantum, aut nostrum loquendi modum; & quia sic explicādo relationia secundum dici, nō posset discerni inter absolutū & respectū, sed omnia ad libitum dici possent absolute, ut paternitas & filiatio: Sed haec non enervant meum discursum; nam in primo manifeste petit principium, quī enim diceret potentiam esse absolutū quid in se & relationū secundum dici tantum, negaret eam dicere respectus transcendentalis formalem secundum esse, vnde oporteret, quod Maestrius non solum diceret, sed probaret, quod dicenter talem relationem.

Ad secundum vero nego sequelam, quia cum constet paternitatem esse quid distinctum à substātia absoluta eius, qui dicitur Pater, & vltius nō cōstet, quod sit absolute, quandoquidē non possit intelligi, nisi per modū relatiū, debet dici, quod sit relatio; sed quia constat, quod potentia intellectua, v.g. sit quid absolute, & quia non constat, quod dicat aliquam aliam formalitatem distinctam à se, qua mediante conueniat illi posse intelligere, aut producere vel recipere intellectionem, nisi quatenus non possit intelligi, ut potens, nisi per modū respectū, propterea debet dici quod sit relationia tantū secundum dici, maxime cum cōstet aliquid aliud esse absolute, quod tamen non possit intelligi, nisi per modū respectū, ut patet in proposito de radice aptitudinis, quā dicit essentialiter accidens, & de mille aliis.

Ad hoc respondet Maestrius, n. 28. sed nihil dicit quod exigat responseū, aut quod vel apparenter soluat difficultatem meam, quae consistit in hoc, quod quemadmodū, licet non possit intelligi radix aptitudinis, nisi per modū respectus ad aptitudinem, tamen ipsa est absolute; ita licet non possit intelligi accidentis, nisi ut potens aut aptum inhārente, & licet hic cōceptus videatur esse conceptus respectivus, tamen reuera accidentis non sit, nec dicat respectus ullum distinctum, nisi ad summum secundum dici; & quod terminus aptitudinis distinguatur ab ipsa realiter, ipsa vero aptitudo non distinguatur, ut sic, à sua radice, nihil proflus facit ad rē.

Rursus Maestrius, n. 39. ait me minus consequenter loqui, dum disp. 13. qu. 1. conclusione 4. teneo inhārentiam aetualē esse de essentia accidentis respectivi, & conclusione secunda id nego de aptitudinali, de qua à fortiori concedi deberet.

Sed miror, quam parum aduertere videatur Maestrius, quae proponit.

Ego conclusione secunda, non negavi aptitudinalem inhārentiam esse de essentia respectivi; sed dixi, quod non erat de essentia accidentis, ut sic, in quo meū conuenit ipse

ipsem Mastrius, qui dicit eam esse proprietatem accidentis absoluti, sed certe si esset de essentia accidentis, ut sic, deberet esse de essentia accidentis etiam absoluti, in quo essentialiter includitur ratio accidentis, ut sic, sicut animal includitur essentialiter in homine.

Vnde in meis illis duabus conclusionibus, aut nulla est inconsequens, aut ipsem Mastrius inconsequenter loquitur. Sed ipse pro se loquatur, ego nego inhaerentiam aptitudinalem esse intimorem accidenti, ut sic, quam actualem accidenti relativum; & nego potius aptitudinem esse de essentia accidentis, ut sic, quam actualē inhaerentiam de essentia Relationis, seu accidentis relativi.

Inconsequenter quidem loqueretur, si dicerem actualē inhaerentiam esse de essentia Accidentis relativi, & aptitudinalem non esse, & fortassis defectu aduentus Mastrius putauit me id dixisse, sed id non dixeram, & Mastrius deberet majori cum cautela Authores, quos impugnat, legere.

AD DITIO.

De Subiectatione accidentis corporei in subiecto spirituali, & spirituali in corporeo.

Docueram accidens corporeum posse esse in subiecto spirituali de potentia Dei absoluta *disp. 13. q. 2.* Oppositum putat Mastrius, *disp. 12. n. 258.* probabilius, præterim in sententiæ Doctoris, cuius aliquot loca adducit; ad quæ Respondi ante tam sufficienter, ut mirum sit, quod iterum ea proposuerit Mastrius: Sed quia conatur exagerare vim illorum; Breuer exanimabo quæ dicit. Adducit ergo primo, locum Doctoris ex *4. disp. 1. q. 5.* vbi reicit virtutem supernaturalem, & spiritualem in Sacramentis, quæ quidem non naturaliter, sed supernaturaliter produceretur: ergo sentit spirituale de potentia absoluta non posse ponи in corporeo. Ad hoc respondi ante, negando consequentiam, quæ si valeret, sequeretur animam rationalem, non posse recipi in corpore, quo nihil absurdius; nec ad hanc instantiam de anima, quam dedi sapienti, aut hic, aut in Additionibus Physicis contra me positis, vñquam aliquid respondit Mastrius, quod mirum est si potuerat bene, & si non potuerat, æque mirum est, quod Authoritatem hanc iterum vrgere voluerit.

Scotus ergo illo loco reiecit ipsum de facto, quia si esset spiritualis virtus, deberet ponи tota in toto, & tota in qualibet parte; sic autem de facto nihil ponitur in subiecto corporeo, præter animam rationalem, nec naturaliter nec supernaturaliter; at certe ex hoc nullo modo sequitur, quod non possit de potentia absoluta ponи accidens spirituale in subiecto corporeo; aliud enim est, quod de facto non sit id dicendum fieri de villa potentia, & aliud quod non possit fieri.

Et si quis replicaret si potest fieri de potentia absoluta, quod spirituale ponatur in corporeo, vnde colligitur, quod de facto non ponatur talis virtus in Sacramentis?

Respondeo id facile colligi, quia nisi auhoritare, aut ratione aut experientia constet fieri, quod sola potentia absoluta fieri potest, non debet asserti, quod fiat: sic autem non constat talen virtutem ponи in Sacramentis.

Deinde non est idem ut male supposuit Mastrius, Deum agere de potentia absoluta, & de potentia supernaturali multa enim sunt supernaturaliter, quæ non sunt de potentia absoluta: nam certe actus fidei, spei, & charitatis sunt de potentia ordinaria, licet sunt supernaturaliter; potentia enim ordinaria est, quia producuntur res iuxta modum, quo exigunt produci, sive producentur naturaliter sive supernaturaliter; potentia vero absoluta, quæ ordinariæ opponitur, est quia producuntur res aliter, quam exigunt produci, & sic produceretur accidentis spirituale, si producueretur in subiecto corporeo; vel quia producueretur res aliter, quam de facto statuerat Deus eas producere, & sic de potentia absoluta possit produci aliud mundus, quamvis productio ipsius non esset supernaturalis.

Vnde quamvis Scotus dicere, de potentia supernaturali non potest produci accidens spirituale in subiecto corporeo, tamen non sequitur quin possit de potentia

tia absoluta produci secundum Scotum, quia ut dixi non omnis potentia supernaturalis est absoluta, neque omnis absoluta supernaturalis.

Secundus locus est ex *4. disp. 12. q. 2.* vbi, cum aliqui putarent, quod si albedo posset ponи extra subiectum, quantitas posset ponи in Angelo, & sic Angelus posset esse albus dicit Doctor consequens non habere apparentiam, quia sicut lapis non potest esse sapiens, ita nec Angelus albus; quia Angelus nullo modo habet rationem susceptiui respectu albedinis; nec lapis respectu sapientiae, & ponderat Mastrius particulam nullo modo, quæ inquit, omnes occasiones præcludit.

Tertius locus, ex quolibet. i 9 & quartus, ex *4. d. 44. q. 2.* idem volunt; sed ego respondi sufficienter, Doctor intelligendum de albo, quatenus hoc significat habens albedinem modo extenso, & sufficiens ad terminandam visionem, seu disgregandum visum, & de susceptiuitate in ordine ad hoc, quæ nullo modo est in Angelo, nec de potentia ordinaria, nec de absoluta, nec de supernaturali: de qua responsione mea iterum agendum erit statim.

Vltimus denique locus est ex *1. disp. 8. q. 1.* vbi probat Doctor Deum non esse materialē aut quantum; quia non est capax accidentis materialis. Sed hic locus non est vlo modo ad propositum; nam quamvis Deus nō sit capax accidentis materialis, non sequitur sane, quod aliud subiectum spirituale non posset recipere accidens materiale, nec quod subiectum corporeum non posset recipere formam spiritualem.

Sed veniamus ad rationem.

Probat formam corpoream non posse esse in subiecto spirituali, v.g. albedo, aut quantitas in Angelo, quia non potest ipsi tribuere denominationem, alias Angelus est albus; quæ etiam ratio probat formam spiritualem non posse esse in subiecto corporeo, verbi gratia, intellectiōnem in lapide, quia alias lapis esset intelligens.

Ad hoc respondi Apologetica mea Appendix *n. 242.* & sequentibus, tam clare & sufficienter ut mirum sit quod Mastrius, non voluerit prius ingenui cedere veritati à parte, quam inutiliter, etiam aliquo saltu periculo, ne videatur pertinax, resistere, & cogere me ad repetendam, eadem, quod facio eo fine, ut clariori, si possit fieri terminorum explicatio tandem conuincaatur.

Itaque respodi albedinem Angelo communicate quidem denominationem aliquam & effectum formalem primarium suum, quæ est ipsam formam communicata obiecto; & id dixi de sapientia respectu lapidis, & sic hic effectus, aut denominatio significaret præcisè per ly albu & per ly sapiens, concepsi in illo casu futurū Angelum album, & lapidem sapientem; nec hoc esse magis inconveniens, quam formam spiritualem communicari subiecto corporeo, & corporeo spirituale, vnde probando, quod id fieri nō posset quia alias Angelus esset albus in hoc sensu, est incertum per æque incertum probare, nam tam incertum est an Angelus possit esse albus capiendo album pro habente albedinem, quam an forma corporea possit subiectari in subiecto spirituale.

Quia vero Scotus dixerat Angelū nō posse esse albu, nec quantum; & si intelligeret per album, & quantum præcisè, habens albedinem & quantitatē, id probari nō posset sufficienter; excogitau modū quo defendi posset, quomodo id verum esset, quod dixerat Scotus, nempe quod quia de facto non vocamus aliqua alba, nisi, quæ habent albedinem extenso modo, & sic vt possint terminare visum seu ipsum disgregare; fieri posset ut ly album non significaret habens albedinem quomodo cumque, neque denominationem aut effectum formalem primarium eius, quem necessario debet albedo tribuere cuicunque subiecto, cui inhaeret; sed habens albedinem extenso modo, quod si album significaret hoc, profecto evidens est, quod Angelus quamvis haberet in se subiectatam albedinem, non esset albus.

Sed Mastrius contra hanc responsonem opponit *num. 259.*

Mmm m 3

Quod

Quod si Angelus non sit capax denominationis albi, non debeat esse capax ipsiusmet albedinis, à qua derivatur talis denominatio; quia effectus formalis primarius, qui in eius denominatione consistit, formalissimè habetur per solam receptionem formæ; vnde subiectum esse quantum vel quale, non est aliud formaliter, quam habere quantitatem aut qualitatem, ut docet Aristoteles c. de Habere & Author sex Principiorum *ibidem*, dicentes. Nihil aliud est dicere, albedinem aut longitudinem habere, quam album aut longum esse.

Sed hæc impugnatio nullo modo enervat meam respondentem: nam si nihil aliud sit esse quantum, & sapientem ac album, quam habere quomodo cumque quantitatem, sapientiam ac albedinem, concedo Angelum posse esse album ac quantum & lapidem sapientem, & sic ad nihil deseruit hæc impugnatio.

Quod si, ut ego probabiliter excogitauit ad saluandam Authoritatem Scotti, esse album & quantum sit habere albedinem & quantitatem, non quomodo cumque, sed extenso modo, ut supra dixi; dico Angelū posse esse capacem albedinis, quamvis non esset capax denominationis albi, quia hæc denominatio non est effectus formalis albedinis præcisè, sed albedinis extensè, seu albedinis receptæ in subiecto extenso, quale non est Angelus, & quando Philosophus, & Author sex principiorum & quicunque, alias dicent esse album, & longum non esse aliud quam habere albedinem ac longitudinem, explicandi sunt loqui respectuè ad illa subiecta, quæ de facto dicuntur alba & longa & habeant albedinem ac longitudinem; nam cum illa sint extensa & albedo in illis, verum est, quod in illis idem sit habere albedinem, & esse alba: sed hinc non sequitur, quod idem sit universaliter in omni subiecto, ac præsertim in casibus de potentia absoluta occurrentibus, esse album, & habere albedinem, aut è contra, supposito (quod hic omnino supponendum) non esse impositum hoc nomen album ad significandum habens albedinem quomodocumque, sed habens illam extenso modo.

Sed replicat adhuc Mastrus, falsum esse albedinē non denominare nisi subiectum in quo reperitur extenso modo, quia indiuisibiliter reperitur in puncto quantitatius, & adhuc illud denominat albū, & si non posset denominare album nisi subiectum in quo inexisterit extenso modo, sequeretur quod non deberet posse vñri nisi subiecto in quo sic inexista, & cōsequenter non posset subiectari in Angelo, quia in Angelo nequit esse extenso modo: neque enim vñrit subiecto nisi vt illud denominaret tale.

Ad primum ex his dixi in Apologia & iterū dico falsū esse & contra omnes Philosophos, quod albedo reperiatur in puncto quantitatius, quia sicut nec quantitas, nec vlla pars eius est indiuisibilis & licet includatur in se indiuisibilia, tamen nullū ex illis est quantitas sicut nec albedo, nec vlla pars eius est indiuisibilis & si cōtineat in se aliquod indiuisibile continuatiū suarum partium, illud etiam non erit albedo, nec aliqua pars consequenter albedinis, aut aliquid ipsius, quod est albedo, subiectatur in puncto quantitatius: Mastrus vero ait se non dixisse aliquam partem albedinis esse in puncto, sed albedinem indiuisibiliter, ex quo modo loquendi ait me bene potuisse comprehendere, quod ipse non loqueretur de tota albedine aut albedinis parte, sed de puncto albedinis, quæ dicitur albedo punctualis, & cum ego instarem, quod sicut punctum quantitatius non vocatur quantitas, ita punctum albedinis non debeat dici albedo. Mastrus ait instantiam esse fruolam, nam licet punctum quantitatius non vocetur quantitas, tamen dicitur quantitas punctualis, & albedo existens in puncto quantitatius dicitur albedo punctualis, & quamvis punctum non faciat subiectum cui inest quantum, quia esse quantum est esse extensem, & diuisibile, quod puncto repugnat; tamen esse album, esse calidum sicut potest conuenire indiuisibili extensionis, quod proinde proponitur à Doctore 2.d.2. qu.9. posse esse subiectum alterationis & intensionis, ita p̄stari potest per indiuisibile albedinis, vel caloris. Et certè addit si tota superficies alba est, non solum partes

cius alba dicuntur per partes albedinis, sed puncta per indiuisibilia albedinis.

Quod si hoc, inquit, Poncii negat, pessime negat, & contra omnes Philosophos.

At sanè Mastrus, ego confiderent nego in toto hoc discessu aliquid esse, quod vel non sit contra omnes Philosophos, vel nullo modo ad rem; quod licet ex se facile patet, tamen ostendere conabor.

Itaque imprimis dico per hunc modum loquendi albedo est indiuisibiliter in puncto, non potuisse me rectè intelligere, quod indiuisibile albedinis esset in puncto, quia ut dixi indiuisibile albedinis non est albedo, sicut nec punctū quantitatis est quantitas: & quāvis indiuisibile albedinis posset vocari albedo punctualis, & punctū quantitatis quantitas punctualis (qui tamē modus loquendi nō est apud vñlū in vñlū quod sciam, sed omnino excogitatus frustra ad vitrandā difficultatem, quæ vitari propterea nō potest) tamen p̄ctum albedinis non vocatur albedo simpliciter, nec punctū quantitatis quantitas simpliciter, ut ipsem Mastrus ait, ergo ex eo, quod albedo punctualis, ut loquar cum Mastrio, sit in subiecto inextenso & inextenso modo, non sequitur, quod albedo simpliciter sit in subiecto inextenso modo, aut in subiecto indiuisibili: sed Mastrus ait, albedinem simpliciter denominare posse subiectū in quo existit inextenso modo, ergo id male dixit, cōtra omnes Philosophos, ac seipsum hic negantem albedinem simpliciter esse in puncto, & id tantum afferentem de albedine sua punctualis, quam fateretur non esse albedinem simpliciter.

Cōfirmatur hoc: ego dicebam albedinē nō denominare subiectū albū nisi subiectū in quo est extenso modo, & loquebar de albedine simpliciter, tunc quia loquebar de ea sine addito, & nunquam somniaui de alia, & de ipsamet discurrebā indagando an posset esse in Angelo.

Contra autem me oppoluit Mastrus, quod albedo, de qua ego dicebam eam non denominare subiectū album, in quo esset extenso modo, posset denominare album subiectū in quo non esset extenso modo: ergo loquebatur Mastrus de albedine simpliciter, de qua ego loquebar & non de albedine punctuali, & sic ego debebam ipsum rationabiliter impugnare, quia alías non negaret illud, quod ego alserui, nec ageret contra me.

Rursus quando dicit, quod licet punctum quantitatius non posset facere quantum, quia esse quantum est esse extensem, ac diuisibile; tamen esse album & calidum potest conuenire indiuisibili extensionis, omnino mālè videtur discurrere: nam si esse album est habere albedinem extenso modo, ut ego contendō propter authoritatem Scotti, tam implicat indiuisibile extensionis esse album, quam punctum substantiæ esse quantum, & licet Doctore diceret indiuisibile extensionis esse posse subiectum alterationis, non inde sequeretur, quod posset esse subiectum albedinis, & si esset etiam subiectum albedinis non sequeretur adhuc, quod album, capiendo album in eo sensu in quo ego ipsum cepi, & probare deberet Mastrus, quod ille sensus non esset bonus.

Quod etiam addit non solum partes superficieci esse albas per partes albedinis, sed etiam indiuisibilia eius esse alba per indiuisibilia albedinis; non rectè dictum videtur: nam esse album absolute vt hic loquitur Mastrus, si loquatur ad propositum, est effectus albedinis, que absolute talis est, sed albedo punctualis Mastrica, seu indiuisibile non est absolute albedo: ergo non potest facere aliquid album absolute.

Confirmatur hoc, quia non magis tota superficies est alba, quam tota substantia est quāta; sed ex eo, quod tota substantia sit quanta, non sequitur quod vñlū indiuisibile ipsius sit quantum per quantitatem punctualē, seu punctum quātitatis vt fateretur ipsem Mastrus, hic exp̄s̄e concedens punctum quantitatius non posse facere subiectum cui inest quantitatem ergo quamvis tota superficies sit alba, non sequitur, quod vñlū punctum ipsius sit album per albedinem punctualē, aut indiuisibile albedinis, & certe quādo dicitur, quod tota superficies sit alba, sensus est quod sit alba quoad omnē partem, quæ est capax

pax naturaliter albedinis & recepit ipsa; non vero, quod sit etiam alba quoad indiusibilia ipsius, quæ non sunt naturaliter vlo modo capacia albedinis: sicut quando dicitur totam substantiam esse quantam hoc intelligitur de ipsa quoad omnes partes diuisibiles ipsius & capaces quantitatis; non vero quoad indiusibilia.

Per quod patet ad primum quod proponit Mastrus in sua replica.

Ad secundū autem quo dicit, quod si albedo non posset denominare album nisi illud in quo ponitur extenso modo, quandoquidē non possit poni sic in Angelo, cam in ipso poni nō posse, quia non ponitur in subiecto, nisi vt ipsum denominet; Respondi ante negando sequelam, & ad eius probationē dico falsum esse, quod non possit poni in subiecto, nisi vt ipsum denominet albū, intelligendo semper per album, quod habet albedinē extenso modo, quo sensu solo dixi Angelū non posse esse album.

Ad quod confirmandum dixi aliquam formam posse esse in subiecto, quæ non tribuat ipsi omnem denominationem, quam tribuere potest cuiuscumque alijs subiecto, ut patet, quia suppositalitas verbi tribueret denominationē personæ cōstitutæ ex ipsam & natura intellectuali, quā terminaret, sed eadē personalitas verbi non tribueret denominationē persona constitutæ ex ipsam & natura irrationali: & hinc intui albedinē posse esse in aliquo subiecto cui tribueret aliquam denominationem, v.g. albi, quam non tribueret alteri subiecto.

Mastrus vero ait, hoc exemplū de personalitate non esse ad rē, quia denominatio personæ non est desumpta ab unione hypothistica vt sic, sed à natura assumpta, quæ si est intellectualis dicitur personari, si non dicitur suppositari, at esse album est denominatio formalis quæ præcise à forma derivatur; Vnde male, inquit, infertur quod aliqua forma possit esse in subiecto quin tribuat ipsi omnem denominationem, quam possit tribuere alijs subiecto, quod est falsum, quia denominatio quam forma ex parte sua nata est præstare subiecto, indifferentet communicatur cuicunque subiecto.

Addit ineptum esse duplē illum formalem effectū albedinis quem ego assignauis, nam effectus formalis albedinis & cuiuscumque alterius formæ explicatur ab Aristotele per hoc præcise, quod subiectum habeat talem formam: non hoc autem, aut illo modo, cum quia quod albedo sit in subiecto extenso modo habet à quantitate cui insidet, & ad cuius extensionem extenditur: ergo talis modus non spectat intrinsecè ad effectum eius formalem. Sed nihil in toto hoc discursu est, quod prima facie non satis facile patet non sufficere ad intentionem. Imprimis quantum ad exemplum de personalitate, quod est aptissimum, Respondeo nec Scotum, nec vnum posse dicere, quod denominatio personæ proueniat à natura totaliter, alias natura sine personalitate, seu suppositalitate esset persona, quod implicat, sed potius habetur à suppositalitate & natura, ita vt neutra se sola sufficeret ad cā dādā: quia ergo eadē entitas cū natura rationali potest facere personam, & cū natura irrationali nequit facere personā, ita dico ego denominationē albi posse dici prouenire nō ab albedine sola, sed ab albedine extensa, & etiam à subiecto extenso adeo vt nec subiectum extensum sufficeret ad faciendum cum albedine album, nisi albedo esset in ipso extenso modo; nec albedo extensa sufficeret absque subiecto extenso.

Vnde patet falsum esse virumque, quod dicit Mastrus, quod denominatio personæ proueniat à natura sola, & denominatio albi ab albedine sola; aut saltē si nō sit falsū, nō satis ab ipso id probari, sed potius in eo afferendo absque probatione peti principium: & quandoquidem suppositalitas verbi potest cum natura rationali facere personam quam cum irrationali non facit, sane dubium esse non potest quin aliqua forma cum aliquo subiecto posset concurrere ad denominationem ad qualēm non concurreret cum alio subiecto diversæ rationis.

Et licet ex parte sua non posset forma alicui subiecto tribuere aliquā denominationem, quam non tribueret & que cuicunque; tamen certum est, quod si ad denomi-

nationem aliquā non solum forma concurreret, sed etiā subiectū secundū rationem particularem talis subiecti; aut si ad denominationem aliquā concurreret non solum forma & subiectum, sed etiam modus aliquis, aut formæ, aut subiecti, aut virtusque forma non posset secundū se esse indifferens ad tribuendam talem denominationem cum quocumque subiecto.

Ad id quod addit ineptum esse duplē illum formale effectū, quem ego dixi prouenire posse ab albedine;

Respondeo id ab ipso diētū, quia nō aduerterit bene ad sensū: vt autem id faciat, quero an nō posset hoc nomine albū imponi ad significandum habens albedinem extenso modo sic vt posset disgregare visum; & an nō posset etiā imponi ad significandum habens albedinem; certe cum voces sint signa ex instituto, non potest de hoc dubitari; & tū quārō an quando diceretur vtrōq; modo aliquod album, illa denominatio esset formalis: si dicat sic: ergo duplex mea denominatio est possibilis; & tū incubet ipsa probare, quod quamvis sit possibilis, nō tamen detur de facto, nec daretur in casu quo albedo poneretur in Angelo, & certum mihi est, quod id nūquā probabit: si dicat, quod non esset in vitroque casu formalis, quamvis id pessime diceret, tamen nihil iuuat, quia quando ego dico subiectum aliquod posse dici album vitroque modo, non curo an illa denominatio sit, aut dicatur formalis, sed sufficiat, quod possit subiectū sic realiter dici, quoniam modicūque id dicatur; nā in hoc consistit realis controversia.

Quod vero dicit Mastrus effectum formalem cuiuscumque formæ explicari ab Aristotele per habere formā, nō hoc, aut illo modo, nihil facit ad rē; quia hoc intellegendū de effectu formalī primario, quē debet dare cuiuscumque subiecto, & cuius ipsa secundum substantiā est causa totalis, non vero de effectu formalī quem tribuit partialiter cum aliqua alia causa, aut aliquo alio modo.

Quod etiam dicit albedinem esse extēlo modo ratione extensionis quātitatis, si loquatur sic vt velit, quod sola extēlo quātitatis sit ratio formalis extēsionis albedinis, omnino falsū dicit, quia si albedo ipsa non esset extensa secundū se, nō esset extensa ratione quantitatis, & deinde, etiam si id esset verum, nihil iuuaret Mastrum, quia sicut haberet esse extēsum ratione quantitatis, ita haberet facere albū in sensu in quo esse album esset habere albedinem modo extenso à quantitate; & facere album non solum competere albedini, sed quantitatī, vel tanquam conditioni, vel tanquam concausa partiali.

Per quā patet ad ea, quæ dicit Mastrus n. 260. contrā ea quæ docueram in Logica, & alibi sāpe, quod si in Angelo poneretur quantitas & albedo, ipsum futurum album & quantum, intelligendo per hoc quod esset habens quantitatem & albedinem; non tamen esset albus, aut quantus, intelligendo per hoc, quod haberet albedinem & quantitatē extenso modo.

Cōtra quæ opponit Mastrus, quod forma eiusdem rationis in quocumque subiecto ponitur, habeat effectum eiusdem rationis: ergo si albedo & quāritas ponentur in Angelo inhaesive, darent ipsi talem denominationē, qualem dāt corporibus nostris; sed nostris dant denominationem impenetrabilitatis & disgregatiū visus: ergo talem denominationem tribuerent Angelo; & sic Angelus esset impenetrabilis ac disgregatiū visus, quod implicat, quia suapte natura penetrabilis est & inuisibilis.

Sed miror cur nō aduerterit, quod sāpe inculcatum erat, formā eiusdem rationis non dare denominationem omnē quā potest dare cuicunque subiecto, nisi illa denominatio proueniat à sola forma cōmunicata sine vla dependentia ab vla alia conditione: nam, vt toties dixi, certe ly album posset imponi ad significandum illud, quod haberet albedinem modo extenso, seu subiectum extensum habens albedinem, seu vtrumque. & si ita heret, illa denominatio albi non deberet prouenire, nec posset ab albedine in quocumque subiecto poneretur.

Certum autē est, quod illa quæ sunt impenetrabilitas & disgregatiū visus habeant quantitatē extenso modo, & albedinē, & quod nihil possit esse impenetrabile, aut

disgregatiuum visus, quod nō habeat eas extensas: ergo euidens debet esse, quod si ponatur quantitas & albedo in Angelo, non propterea debeat habere illas extensas, ergo per hoc quod habeat illas non sequitur, quod debeat esse impenetrabilis, aut disgregatius visus. Quod si velit Mastrius albedinem, & quantitatem non posse communicari subiecto vili nisi extenso modo; non solum gratis & absque fundamento illud dicit, sed contra ea quae manifestum est contingere in Eucharistiam in qua quantitas corporis Christi ponitur absque extensione & impenetrabilitate.

Confirmatur hoc vltius, effectus formalis quantitatis est reddere corpus in quo est impenetrabile, corporaque nostra à quantitate habent esse impenetrabilita: & tamen quantitas non tribuit talen eff. Etum corporibus gloriois, nec corpori Christi in Eucharistia ergo potest fieri, quod aliqua forma tribuat denominationem alicui subiecto quallem tribuit alteri.

Addo ad hæc, quod si non posset quantitas, aut albedo ponи in Angelo nisi extenso modo, tunc Angelum futurum impenetrabilem, ac visibilem; nec hoc repugnat penetrabilitati & inuisibilitati, quam ex se habet, hæc enim consistit in hoc, quod ex se non habeat, nec connaturaliter petat impenetrabilitatem, aut visibilitatem; non vero constituit in hoc, quod non possit mediante aliquo alio, quod supernaturaliter communiceatur ipsi, esse visibilis & impenetrabilis modo tamen quantitas, & albedo possint communicari ipsi extenso modo, quod etiam fortassis non est impossibile.

Confermo hoc totū vltius ex ipso Mastrio, quia ipsomet ait, posse dici, quod si intellectio ponetur in lapide, nō redderet ipsum intelligentem, quia talis denomination non consistit in pura & simplici receptione formæ, sed in operatione quæ cōsistit in quadā tēdentiā vitali in obiectu intellectu. Ex qua doctrina sic arguo: intellectio inhærens intellectui facit ipsum formaliter cognitum; & tamen non faceret intelligētem formaliter lapidem; ergo forma eiusdem rationis non communicat omnem effectum quem potest omni subiecto cui inhæretur; & sic totaliter ruit fundamentum Mastrij.

Deinde sicut ipse diceret quod hæc denomination intelligentis non habetur præcise, & solummodo ab intellectione comunicata per inhalitione, sed requiritur aliud ad illā denominationē, cur non licet mihi dicere, quod denomination impenetrabilis & disgregatiui visus, & denomination sapientis non proueniat à quantitate, albedine, & sapientia absque dependentia ab aliqua alia conditione, licet certe donec Mastrius melioribus rationibus docuerit oppositum.

Probat vltius Mastrius formam spirituali non posse inhærente subiecto corporeo, quia illa esset tota in toto & tota in qualibet parte, sicut anima est in corpore; & sic dependet à pluribus causis totalibus in genere causa materialis, nempe à pluribus partibus illius corporis quarum qualibet substantaret illam totaliter, quod implicat.

Ad hoc Respodi negando, quod forma spiritualis possit in corpore dependeret ab illo: posset enim poni absq; dependentia, sicut anima ponitur absque dependentia in corpore, nam si crearetur vt bene posset fieri, & vniatur illi subiecto in eodem ipso instanti quo crearetur, vt etiam fieri posset, non dependeret à corpore in generali causa materialis, sicut nec anima dependet.

Deinde posset etiam poni cum dependentia à corpore in genere causa materialis, non tamen ita quod dependet totaliter ab illa parte, sed partialiter à qualibet, in quo etiam non est illa implicata.

Deniq; posset poni dependentia ab aliqua parte totaliter, & sine dependentia à reliquis; & quocumque ex his tribus modis ponetur in subiecto corporeo, non dependet totaliter à pluribus partibus, vt patet.

Contra vero hoc Mastrius n. 262. opponit non deesse qui putant modū visionis formæ accidentalis non posse à substantiatione præscindere; quod si verum esset, primus & tertius modus à me iam assignati non valerent.

Quod quidē ego fateor, sed assero eos qui id asserunt non recte Philosophari: & certe Thomistæ omnes ac Scotistæ asserentes creari graciā, in quam opinionem fatetur Mastrius Scotum inclinare, aperte negant illam doctrinam, vt mirum sit Mastrium illam doctrinam mihi opponere absque probatione, cum certus deberet esse, quod à me negaretur.

Addit denique secundū modū meū non videri rationabile, quia non appareat quomodo concursus materialis illarū partium posset tēperari; nā quamvis posset in causa efficiēti illud admitti; nō tamē in causa materiali potest facile explicari, nam eo ipso quod illa forma est in qualibet parte, deberet esse in illa, quamvis non esset altera pars, & sic ab illa sola totaliter deperderet, quod si dicatur, si desinat una pars, eo ipso forma debere definire in omnibus partibus, quia à singulis depeuderet inadæquate & partialiter, hoc esset petere principium.

Sed vt ante dixi, sane mihi non appareat vlla major difficultas in eo, quod possit atēperari concursus cause efficiēti sic, vt qui effectus ab illa sola procedere posset, posset tamē ab illa partialiter procedere, quam quod sic posset atēperari concursus cause materialis, in cuius qualibet parte, quod sit forma nihil prorsus facit ad rē: quando vero dicit, quod petatur principiū, dum dicitur quod in illo casu quo partialiter deperderet à qualibet parte, deberet desinere in omnibus, si desinaret in una, manifeste falsum est, quia non petitur principiū quando dicitur fieri, quod non necessario futurum esset, nec de hoc vllus dubitare potest, supposito, quod depeudeat partialiter tantum; quod si dicat peti principiū, dum dicitur quod sic depeudeat partialiter, Meminisset hic agi de eo, quod potest fieri de potentia absolute, & non requiri aliud principiū ad defendendum, quod aliquid de ea possit fieri, quān quod non repugnet, & soluere repugnantias, si quis vero diceret aliquid repugnare ex aliquo capite, quod affereretur ab alio non repugnare, nisi probaret repugnantiam, peteret principiū, & ita sane hic facit Mastrius.

A D D I T I O .

De inexistencia unius accidentis in pluribus subiectis.

Duci disp. 13. q. 3. vnum accidentis posse esse diuinatus in pluribus subiectis.

Contra hoc Mastrius disp. 12. 264. vult probare Doctorum tenuisse oppositum; quia in 3. d. 1. q. 2. volens probare eandem naturam non posse à pluribus personis assumi, quia esset infinita, sic discorrit: *Sicut forma substantialis, que substantialiter perficeret plura supposita, esset illimitata; ita accidentis consequens, quod accidentaliter perficeret illa supposita, debetur esse illimitatum.* Quod & exemplificat bene: tum infert: igitur sicut essetia diuina, quia est essentialiter trium suppositorum, est infinita quasi natura essentialis illorum suppositorum: ita natura humana esset infinita, sicut quasi natura aduentitia illis suppositis.

Confirmat illud ipsum immediate post: *quia ita impossibile est vnum accidentis esse in duobus subiectis; sicut una formam substantialiem in duabus materiis; igitur si necessario sequitur infinitas ex eo, quod una forma substantialis esset in pluribus materiis, necessario sequitur infinitas ex hoc, quod vnum accidentis esset in multis.*

Ex his infert Mastrius, quod Doctor asseruerit absolute quod forma substantialis non possit esse in pluribus abſq; infinita, & quod cōsequenter tenuerit de forma accidentalis, quod non possit esse in pluribus subiectis.

Vnde licet in Confirmatione locutus est cōditionaliter tantum de forma accidentalis, vt ego docui, & patet ex particula si posita in consequenti; tamen quia probauit ante illam conditionem, sequitur, quod absolute tenuerit partem negatiuam oppositam mēræ doctrinæ.

Sed nisi ego fallor, fallitur sane Mastrius in intellectione Scotti hoc loco: nā non intendit Scottus, probare per illū discursum, quod natura creata non potuit assumi à tribus personis; nonandum enim de ea re proposuit suam sententiam, sed postea n. 5. id fecit & probauit alio longe diuerso discursu: sed in loco iam citato intendit rātu impugnare Responseonem Varronis ad argumentū aliquorum.

quorum, qui contra ipsum tenebant, quod natura creata non posset assumi à pluribus personis, quia ex eo, quod natura diuina est in pluribus personis, concludit infinitas ipsius: ergo deberet concludi infinitas naturæ creatæ si posset esse in pluribus personis.

Ad quod argumentum Responder Varro, quod infinitas naturæ diuinae colligatur non ex eo, quod sit in pluribus, sed ex eo, quod identificetur illis; natura vero assumpta non esset eadem ipsis, sed aduentitia, & consequenter non deberet esse infinita.

Contra hanc responsionem expresse agit Doctor & ostendit disparitatem illam de identitate viuis & acciditalitate alterius non facere ad rem: quia sicut forma substantialis perficiens plures materias esset illimitata, ita & accidentalis quæ esset in pluribus subiectis: Ergo, si essentia diuina ex eo quod sit identificata pluribus, esset infinita: ita etiam natura assumpta quamvis non esset identificata, sed aduentitia deberet esse illimitata.

Hic certe est expressus sensus & mens ac intentum Scotti, non vero, quem prætendit Mastrius, aut afferere, aut probare quod forma substantialis esset illimitata, si esset in pluribus subiectis; aut natura assumpta si esset in pluribus subiectis; sed solum quod disparitas Varonis non sufficiebat.

Hoc quoad authoritatem Scotti, quoad responsiones vero Mastrij ad meas rationes, tam in Physica quam in Apologia, quia manifeste appetat nullæ ex illis habere speciem probabilitatis, & ut id speciatim ostenderet, debet rem repetere illa ipsa, quæ ante proposueram, quod esset nimis prolixum & non necessarium, relinquo totum iudicium eorum qui vtrumque discursum examinauerint.

Solum aliquid dicam circa responsionem ipsius ad id quod docuerat non recte concludi, quod si forma posset informare plures materias posset infinitas, & quod nō bene docuerat Mastrius quod si forma esset determinata ad quatuor vel quinque materias, illæ materiæ simul sumptæ integrarent materiam adæquatam ipsius, & quælibet esset inadæquata, & sic non defenderetur quod forma informare posset plures adæquatas.

Ad primum ex his dixi non posse id concludi quia intellectus potest plura obiecta, quam unum intelligere & non potest tamen infinita, & virtus motiva potest mouere duos vel tres lapides, non tamen potest infinitos & quicunque dicteret formam posse informare materias infinitas, ideo hoc dicere quia putaret nō esse maioris perfectionis in ipsa informare plures quā vñ, qui vero putaret esse maioris perfectionis informare plures, nullo modo concederet, quod si posset plures, posset infinitas; nec id haberet ullam probabilitatis speciem.

Contra hoc opponit Mastrius n. 271. immerito me dixisse, quod nō possit absque magna incuria, aut ignorantia cœcludi, quod si forma posset plures, posset infinitas: quia Scotus vel eandem, vel omnino similē consequentiā deducit in 3. d. 1. q. 2. §. contrahoc obicitur, vbi sic arguit: essentia diuina concluditur esse infinita ex eo, quod ipsa eadē potest esse in pluribus: igitur ista natura esset infinita si posset esse in pluribus, quia qua ratione posset esse in duabus personis, posset esse in infinitis, ita ibi discutit Doct. Ita etiam arguit in 1. d. 2. q. 3. si essent plures Dij, essent infiniti, & d. 2. q. 4. si essent plures filij in dininis, essent infiniti, & quodl. 2. si essent plures productiones eiusdem rationis, essent infinitæ, nisi appareat determinatio ad certum numerum: ergo, inquit, cum magna incuria Poncii dixit non nisi ex magna incuria, vel ignorantia posse deduci illam consequentiā, nisi appareat determinatio ad certum numerum, quam determinationem Poncius adhuc apparere non fecit.

Ad hæc dico imprimis mirum esse, quod nō responderit tamen Mastrius ad rationem, qua ad id dicendum motus sum, nempe quod non valeat illa consequentiā de intellectu, vt supra & sape alias deduxi.

Deinde licet illa cœsequentiā optime valeat in materiis, in quibus ea virunt Scottus, vbi illud, quod esset in pluribus est infinita perfectionis, & propter ea nō potest ex se limitari, nec aliunde sic, quin si possit in pluribus, possit

esse in infinitis, tamen profecto non potest valere quād illud quod diceretur esse in pluribus, est limitata perfectionis, nam tale quid posset limitari ex natura sua ad determinatum numerum, vt patet manifeste exemplo intellectus & multis aliis, vnde adhuc dico, quando res est limitata perfectionis, non nisi cum magna incuria, aut ignorantia fieret talis deductio, qualis certe deductio in tali materia non est familiaris Scotto: nec erat necesse vt ego apparere facerem determinationem talis rei ad determinatum numerum, quia satis notum erat ex finite ac limitatione eius, quod sic esset determinata, sicut intellectus est determinatus ad determinatum numerum obiectorum: si vero velit Mastrius quod determinare deberem illum numerum.

Respondeo id me nō debet facere, sed sufficere, quod ostenderim rem finitam esse determinatam ad aliquem numerum, qualiscumque ille sit, qui Deo est notus, non mihi: sicut numerus obiectorum quem simul videre potest intellectus ex natura sua est notus illi soli, non mihi nec Mastrio vt opinor. Per quod patet ad omnia loca Scotti ex Mastrio adducta præter primū, ad quæ dico primo mihi videri, quod illa obiectio non sit Scotti, sed alii cuius alterius, vt patet ex verbis quibus proponitur: contrahoc obicitur, quæ non significant illam obiectiōnem esse Scotti, sed alterius. Sed iuponendo tamen, quod esset ipsis, dico vñterius, quod non proponebatur ab illis nisi in ordine ad impugnandum respōsitiones Varonis ad illam; vel ad hominem; nam alias nihil omnino valeret ex se; nam consequentia cum probatione non valeret.

Ad secundū de adæquatione dixi, quod numerus materiali, ad quas simul informandas determinaretur forma, (casu quo informare plures argueret in ipsa maiorem perfectionem, nam si hoc nō esset, posset informare infinitas vt dixi) nō esset ipsi materia adæquata in sensu questionis, quia sensus questionis nō potest esse an forma possit informare plures materias adæquatas, capiendo materiā adæquatam pro toto aggregato ex omnibus quas potest simul informare, cū evidens sit quod id implicat, cum nō possit plures simul informare, quæ potest simul informare: sed materia adæquata hic, vbi queritur an forma possit plures adæquatas informare, intelligitur materia, cū qua potest forma vñ per se cōpletum cōpositum physicum facere, vt materia illa quæ est sub forma ignis, & illa quæ est sub forma aquæ; & queritur an forma ignis possit simul informare materiam, quæ est sub vna forma ignis, & quæ est sub alia forma ignis aut aquæ.

Ad hoc respondet Mastrius n. 271. meam impugnationem plane ostendere, quod non percepit dictam ipsius solutionem, vel potius noluerit percipere, quæ solutio, inquit, consistit in hoc, quia si ponatur materia esse determinata ad certum numerum sive ex natura sua, sive per aliquid de novo sibi à Deo superadditum, sequitur aggregatum ex omnibus esse perfectibile adæquatum talis formæ, & singulas materias partiales contentas in illo numero esse perfectibile inadæquatum ipsius.

At certe ego volui percipere solutionē Mastrij, & eodem modo rum intellexi, quo iā, etiā habita hac explanatione Mastrij, quod vt videat cōcedo totū discursum, nempe quod nulla ex illis materiis pluribus, quas simul posset informare, esset adæquatum perfectibile illius formæ: sed nego inde sequi, quod forma non posset plures materias adæquatas in sensu in quo controuertitur, an possit plures materias adæquatas informare: nam vt dixi non capitū materia adæquata in controvēsia pro materia, quæ sola informaretur, aut ultra quam non posset forma aliam informare; sed pro materia quæ posset facere cum forma cōpositum completum.

Ad quod declarandum vñterius plura dicta sunt in Apologia mea n. 225. ad quæ nihil dixit Mastrius, quem puto iam fassurum, quod intellecterim illum, & quod mea solutio, quæ est hæc ipsa, quam iam dedi, non arguat vñ modo oppositum.

Addo hic directe controvēsia an eadem forma possit esse in pluribus, materiis quarum quælibet sine alia possit

Posset sufficere ad faciendum unum per se compositum completem; siue quilibet ex illis esset adaequata, siue non, quod spectat ad questionem de nomine; unde quāvis nulla ex illis esset adaequata, non sequitur tamen, quod illa pars controveneret, quam ego tenui, nempe affirmativa, non sit vera.

ADDITIO.

De Accidentibus ac formis supernaturalibus.

Conabatur in Appendice mea Apologetica solvere rationes quibus adductus erat Mastrius ad tenendum contra omnes Scotistas, quod habitus supernaturales educerentur, & quia ille *disp. 12. n. 283.* impugnat meas solutiones, hic examinare volo an recte id fecerit.

Prima ratio, ipsius erat haec: omnis forma accidentalis, cum sit apta nata inhaerere subiecto, nata quoque est fieri, & conseruari dependenter ab illo: ergo cum formae supernaturales sint accidentia, nata sunt fieri & conseruari dependenter a subiecto & consequenter educi, & non creari.

Respondi manifeste peti principium in antecedente, quod ab omnibus Thomistis & Scotistis negaretur.

Ille vero contra insurget dicens in antecedenti duas esse partes, & explicandum fuisse an in utraque peteretur principium, & si non, in qua.

At hoc est multiplicare verba frustra, nemo enim est qui non intelligat me voluisse peti principium in secunda parte, quae negaretur ab omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen concederent primam. Sed instat ille secundā sequi statim ex prima; quia si forma nata est inhaerere subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independentiam a subiecto: sicut est contra eo ipso quo forma nata est per se subsistere, seu existere independenter a subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independenter a subiecto: sicut ergo valet arguere: anima rationalis nata est per se subsistere & non habere alterum: ergo producitur independenter a subiecto: sic est contra valet arguere: forma accidentalis nata est inhaerere: ergo nata est produci dependenter a subiecto: non ergo inquit, petitur in illo antecedente principium, quia quoad primā partem admittitur ab omnibus, quoad secundā vero sequitur ex prima.

At certe hic discursus non tollit quo minus petebatur principiu[m] in illo antecedente; quia est directe, quod negamus, qui creationem formarum supernaturalium aliquarum defendimus. Et quamuis Mastrius illud antecedens hic demonstraret, non tollit quin ex eo posito absque probatione petitus fuerit principium.

Sed neque verum est quod secunda pars sequatur ex prima, sicut nec vera est probatio, quia id probatur, nec valet consequentia de educatione accidentis potentis inhaerere, ex creatione formae potentis, per se subsistere: sed in toto discursu a primo ad ultimum petitur principium sicut petebatur in secunda parte antecedentis. Et mirum est, Mastrius motum fuisse discursu obtio communi omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen eum nihil vnuquam faciebant.

Secunda ratio Mastrij erat: Ideo anima rationalis dicitur creari & non educi ex corpore (licet in nullo instanti etiam natura prius sit in se quam in corpore, cum existentia rei non mensuratur instanti natura) quia de se nata est subsistere: Ergo cum formae supernaturales non sint naturae subsistere, & in primo instanti quae sunt, sicut in subiecto, ex eo educentur, nam hoc est formam educi de potentia subiecti, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inhaerere.

In hac ratione reprehendi primo, quod dixerit Mastrius animam rationalem non prius natura in se produci quam vniatur corpori, aut fit in corpore, & evidenter ostendit id fuisse reprehendendum.

Notaui deinde, & fateor iritis, vt & iam iterum irridationem qua Mastrius ad id dicendum inductus est, nempe quod existentia rei non mensuratur per instantis naturae.

Sed Mastrius *n. 285.* conatur se defendere prolixissimo discursu, in quo tamen fatetur expresse formam qua-

creatur & consequenter animam prius naturaliter esse à causa efficiente quam materiam informat; quod est directe oppositum istius quod de anima dixit in hac ratione, & reprehensum erat à me; quamuis conetur explicare quo sensu sit prior: ego vero non curabam, nec curio quo sensu, sed ad intētum meū & arguēdū Mastrij sufficit mihi quod in aliquo sensu sit prior natura; & quamuis verum esset quod instans naturae non sit mensura existentiae, tamen adhuc una res possit dici prior natura alia re.

Deinde Respondi ad rationem, non valere consequētiā, Quia licet sola causa ob quam anima non educeretur, esset, quod nata esset subsistere; alia tamē causa possit dati, ob quam non educeretur habitus supernaturalis, quod si illa ratio conueniret animae, non esset verum quod ideo solum crearetur quia nata esset subsistere.

Addidi etiā, contra ultima verba rationis: nam hoc est, formam educi, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inhaerere, si mentio fiat de prioritate temporis, in iis peti manifeste principium, & ea esse falsa; quod si loquantur de prioritate naturae, etiam falsa sunt in sententia Mastrij, tenentis formam creatam non prius natura produci quam insi subiecto; & si illa doctrina sit falsa; tum falsa est hypothesis illorum verborum, nempe quod habitus supernaturales non prius natura sint quam insint.

Contra hanc oppositionem Mastrius meam solutionem satis ostendere quod noluerim percipere vim argumenti, quod inquit, fundatur in ratione educationis.

Sed necepsio prorsus quid velit, aut quomodo dubitare potuerit quod noluerim percipere vim argumenti ipsius; profecto intelligo optimè, est enim totaliter haec; vt ipsi semet hic argumentū proponit: *Anima rationalis dicitur creari & non educi de corpore, quia de se nata est subsistere, unde quantumcumque in corpore producatur semper independenter ab eo producitur, & illud respicit mere ut subiectum, in quo, non ex quo.* Hoc est tuum antecedens, Mastrij, vt ipse fateris, & tan facilē intellectu, vt nesciam quis non intelligat ipsum. Quod ad me autem attinet, concedo illud tibi libenter & concedo educationē confitere in fieri cum dependentia a subiecto tanquam à causa.

Sed nego studiosè, aut data opera me illud antecedens ex integro nō retulisse, sed hoc modo, ideo anima rationalis non creatur, quia de se nata est subsistere, sed id facti breuitatis causa; & quia existimabā tantum valere ad propositionem hanc breuem propositionem, quantum alterā prolixiorē; Sed quidquid sit de hoc, utrāque concedo. Videamus cōsēquēs, quod est hoc: ergo quia habitus supernaturales non sūt formae naturae subsistere, sed inhaerere, si producūtur in subiecto, sūnt dependentia a subiecto, cum talē dependentia exigat eorum natura inhaesua: Nam hoc est formam educi de potentia materialis, eam non prius in se produci quā in subiecto, si est forma nata inhaerere. Sane intelligo etiam hoc optime & nihil habet obscuritatis quo minus a quocumque facilimē percipi possit.

Sed nego quod sequatur ex illo antecedenti, & nego quod talē dependentiam exigat eorū natura inhaesua, & aio id assertere esse petitionem principii.

Ad alterā probationem Respondi suprà. Nec responditionem illā volo modo eneruat que addit Mastrius §. *Denique soluto arguento, vbi proponit meā illā responditionē, ad quam dicit quod esse prius natura in se quā in subiecto, significat rē sic priorē esse independentē a subiecto, & nō esse sic prius est, rem esse dependentē a subiecto, unde quia habitus supernaturalis nō prius in hoc sensu in se producitur quam in subiecto, quia producūtur dependentia a subiecto iuxta exigentiam suā naturae inhaesua, hinc arguit productionem eius in subiecto non esse creationem: Nam cum forma nata est inhaerere, si sit in subiecto, fit independenter ab ipso generare causā materialis.*

In hoc discursu petit principiu[m] iterum dū dicit formam supernaturalē, non prius in illo sensu esse in se quam

quam in subiecto, quia producitur dependenter à subiecto; idem enim per idem probat, mutatis tantum verbis: nam non esse prius in se quam in subiecto, ut ipse explicat, est dependenter à subiecto produci, & probat quod non sit sic prius, hoc est quod non producatur independenter, quia producitur dependenter à subiecto.

Deinde quando dicit quod non dependeat à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ inhæsiuæ, supponit quod natura inhæsiuæ habeat illam exigentiam, quod falso est & ab ipso deberet probari.

Deinde ultima verba: nam cum forma nata est inhæsere, si fiat in subiecto, fit dependenter ab ipso in genere causæ materialis, petunt principium & falsa sunt, aut probatione saltem vltiori indigent.

Quia vero solutio Mastrij ad responsionem meam, ad tertiam rationem ipsius, fundatur in his ipsis principiis, quæ modo dixi fuisse falsa, & non probata sufficienter à Mastrio, non proponam, nec rationem illam tertiam, nec meam responsionem, nec illam ipsius impugnationem.

Quartam etiam rationem omitto ab autoritate Scotti dependentem, quia ipsem Mastrius fatetur meam explicationem conuenire cū ipsismet, quo tamen supposito manifestum est ex loco Scotti nō cōcludi vllam formam esse educibilem ex natura sua, nisi quæ petit dependere, & cōsequenter nisi probet Mastrius habitus supernaturales petere dependentem, ex illo loco non bene ipsum cōcludere, quod sint suaptè natura educibiles; nec valeat ad id probandum quod petat existere in subiecto, & nō sint naturæ subsistere, vt patet ex hactenus dictis & fundamētis Scottistarū ac Thomistarū, quibus suadent oppositum.

Quinta ratio est quod actus supernaturales educantur: Ergo & habitus; consequētiā negauī, quia est maxima ratio, cur actus non creentur quandoquidem dependent à concursu effectu causa creatæ, quæ non est nata cōcurrere ad terminum creationis; qualis ratio nō habetur de Habitibus, vnde quamuis actus educerentur, non sequitur quod educantur habitus, vt est evidens.

Contra opponit Mastrius hanc disparitatem non esse ad rem, primò quia non ideo habitus creantur quia Deus se solo illos effectiue producit, nam se solo producit alias formas quæ educantur.

Secundo quia concursus causæ secundæ materialis excludit educationem, nō autem concursus causæ secundæ effectiua. Tertiò, quia quamvis nulla causa effectiua secunda concurrat cum Deo ad producendos habitus supernaturales, possint tamen educi si producerentur dependenter à subiecto.

Quarto quia Theologi ponunt quosdam actus supernaturales in nobis immediate operatos, quos videntur etiam ponere eductos: ergo creatio, vel eductio alius cuius formæ non opponitur, vel auferitur per concursum causæ secundæ efficientis, vel negationem eius. Non ergo ex hoc actus dicentur educi, habitus autem non educi, quod ad illorum productionem concurrant causæ secundæ, ad hos vero non ita.

Quinto addit disparitatem meam non posse adduci sine manifesta petitione principij; nam disparitas est quod actus non creantur, quia potentia nostra ad illos concurrit, quæ nequit tendere in terminum creationis; habitus vero non producuntur à nostra potentia, quia creantur, petunt manifeste principium, quia hoc est in controversia an creantur.

Sed hæc nihil faciunt contra meam disparitatem, quam videtur Mastrius non intelligisse, aut vt ipsemet solet dicere, non voluisse intelligere.

Ego non dixi propterea solum habitus creari, quia non producuntur à nobis effectiue, sed dixi, propterea actus non creari, quia producuntur à nobis effectiue, & nos non possumus concurrere ad terminum creationis: & dixi propterea esse aliquam disparitatem ob quam quamvis actus educentur, non propterea tamen deberent educi habitus, nam certe ex concursu nostro effectu ad actus potest colligi, quod non creantur; sed ex concursu nostro effectu ad habitus supernaturales non potest colligi, quod habitus non creantur, quia non habemus concursum talem ad illos. Vnde manife-

stum est primum, quod opponit non facere ad rem.

Ad secundum dico, quod contineat doctrinā falsam in doctrina omnī & Mastrij, nam euidens est, quod concursus causæ materialis nō excludat educationē, sed potius includat, nam numquā potest esse educationē sine illa; & vbi nō est talis concursus non est educationē; quod adeo euidens est vt putem aliquem errorem irrephissē in illa parte discursus ex incuria Ammanuēsis, vel Typographi. Fortassis voluit dicere, quod defectus concursus causæ secundæ efficientis nō excludat educationē, sed defectus concursus causæ materialis: si autem velit hoc, respondeo id verum est, sed non ad rem, quia licet defectus concursus causæ secundæ efficientis nō excludat educationē; tamen concursus causæ secundæ talis excludit creationē, cum nō possit terminati ad creationem, & supponat, seu inuoluat concursū causæ materialis, sine quo nequit esse educationē; & propterea cum causæ secundæ concurrant ad actus supernaturales, sequitur illos educi; & cum non concurrant ad habitus supernaturales, sequitur, quod nō omnis ratio qua probat educationē actuum, probet educationē habituum, quod est meum intentum, & tā mānifestū vt mīror cur cōtra voluerit discurrere Mastrius.

Ad tertium concedo totum, sed nihil inde habetur ad rem; quia non dixi solam causam ob quam habitus supernaturales creantur esse, quod à solo Deo producantur; sed dixi causam sufficientem ad hoc vt non deberent educi ob rationem illam assignatam, ob quam debent dicī actus educi, scilicet quod producantur à solo Deo, à quo solo non producantur actus.

Ad quartum quidquid sit de veritate ipsius, circa quod multa dicenda occurruunt, hic omittenda, quia non necessaria: Respondeo concedendo antecedens, & negando consequētiā qua parte dicitur, quod creatio non ponitur, nec auferitur per concursum causæ secundæ, quia quotiescumque est concursus causæ secundæ efficientis, non est creatio, quoad reliquas partes transcat illa consequētia.

Ad secundum consequens concedo ipsum; nec id ego dixi, sed quod ex eo, quod actus producerentur à causa secunda, haberetur aliqua ratio ob quam deberent educi, quæ ratio non haberetur ob quam habitus deberent educi, quidquid sit, an daretur aliqua ratio id probans etiam de habitibus, & consequenter, quod non est eadem ratio de habitibus & actibus quantum ad creationem, aut educationem.

Ad ultimum nego committi principiū petitionē in illa disparitate, quæ facilis est & admissa ab omnibus; neq; dicitur in illa, quod ideo habitus nō producuntur à potentia quia creantur, vt dicit Mastrius ex suo capite nō ex meo (quia id esset petere principium, sed dicitur disparitatem esse inter illa, quod habitus non producuntur effectiue à nobis) (quod omnes concedunt), non ex eo, quod creantur, quia hoc non admittitur ab omnibus, sed ex aliis principiis Theologicis) actus vero producatur: & hinc deducitur aliquam esse rationem ob quam colligi possit educatio actuum, quæ ratio non habetur ad probandum, quod habitus educantur, nimirum concursus causæ effectiue secundæ, qui haberi nequit absque concursu causæ materialis, & consequenter absque educatione.

Multa præterea proponit Mastrius n. 293. & sequentibus contra ea, quibus impugnaueram explicacionem eius de educatione; sed quia nihil habent difficultatis, & manifeste patet, quod non satisfaciant, ea lectoris censura remitto.

Alia etiam multa adfert n. 299, & sequentibus contra meam doctrinam de præcessione, relationis actionis ad terminum, quæ etiam ob eandem rationem, & quia in omnibus fere manifeste petit principium, omitto.

Solum examinabo responsum Mastrij ad argumentū meum quo n. 42. mea Appendix probabam causalitatem non esse relationem posteriorem effectu. Sic ergo hoc probauī. Datur aliquis influxus causæ in effectum qui necessario prærequirit ad positionē effectus, & ad resultantiam cuiuscumq; relationis sequentis effectum, sive tanquam ratio fundandi, sive tanquam cōditio, sive

qua

quia non, sed ille influxus est distinctus à causa & effectu, & hoc supposito est causalitas qua causa denominatur causat in actu secundo: ergo causalitas causæ non sequitur effectum.

Probatur maior (per errorem aut Typographi, aut Ammanensis irreprobis in Apologia antecedens loco maioris, quod pueriliter animaduersum putarem à Mastrio, nisi scirem ipsum esse virum grauem.)

Probatur inquam maior, quia potest esse causa & effectus quoad entitatem suam abolutam in rerum natura simul existentes, ut quando Deus se solo producet illas, quin causa influeret in effectum, & quin sequatur relatio sequens effectum ad causam: ergo debet esse aliquid prærium ad illam relationem, ratione cuius sequatur illa relatio: sed nihil aliud potest assignari præter influxum causalē in effectum: ergo.

Probatur minor quoad primam partem in qua sola potest esse difficultas, quia potest esse entitas, causa & effectus in rerum natura absque illo influxu: ergo influxus distinguitur ab illis realiter, aut modaliter.

Vt respondeat Mastrius, examinat primo an sit in forma, & ait, quod plusquam tribus terminis constat, quia in minori assumitur quod influxus sit distinctus à causa, & effectu, & quod sit causalitas, & hinc concluditur, quod causalitas non sequatur effectum, vbi vt patet, inquit, non tota subiicitur media extremitas.

Deinde cum argumentum sit in tertia figura vbi medium bis subiicitur, non facile videtur ad quem modum spectat, cum constet ex duabus particularibus affirmatiuis.

Miror Mastrium cum videatur proposuisse in hac secunda parte Metaphysicæ modestius loqui quam solebat, voluisse aduertere hæc in argumeto clarissimo & conuincente, nisi peccet in materia; debebat aduertere, quod breuitatis causa redixerim duos syllogismos in unum, quia non poteram dubitare, quod aliquis dubitet de forma, ad quam vel tyro facile discursum reduceret, cum difficultas esset in veritate propositionum: sed hoc ex eodem iudicio prouenit ex quo ortum est, quod reprehenderit, quod ly antecedens positum sit loco ly Major.

Sed responderet in forma negando maiorem cum sua probatione, non enim bene probatur: maior enim est hæc, datur aliquis influxus causalē in effectum qui necessario præquiritur ad positionem effectus & relationis ipsum sequentis, sed maior illa non concluditur in probatione: sed hæc altera, ergo debet esse aliquid præter illas entitates ratione cuius sequatur illa relatio effectus ad causam.

Credo sane Mastrium, dum hoc modo discurrit, fuisse distractum, nam licet illa maior probanda non inferebatur immediate, sed illa propositio quam ipse dicit, tamen postea statim inferebatur maior ex illa propositione: nam sublumpsi, sed nihil aliud assignari potest, (nimis præter entitatem causalē & effectum, quod sit præquisitum tanquam ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ad relationem sequentem effectum) præter influxum: ergo datur influxus causalē in effectum qui necessario præquiritur, &c.

Sed ipse negat rite concludi hoc, (& hoc quidem spectabat ad rem) quia antecedens Enthymematis, quo probabam maiorem, erat hæc, potest esse effectus, & causa quoad entitates suas absolutas simul existentes, ut cum Deus se solo produceret effectum sine eo, quod sequatur illa relatio, quæ est causalitas: ergo debet esse aliquid aliud ratione cuius sequatur illa relatio: hoc autem consequens putat Mastrius virtiose deduci, cum potius oppositum deduci deberet: si enim, inquit, sumitur in antecedente, quod potest esse effectus, & causa in rerum natura sine eo quod sequatur illa posterior relatio effe-

ctus, quæ sit causalitas, quomodo hic deducitur influxum debere esse aliquid præter illas entitates, ratione cuius sequatur illa relatio. Iam dixi Mastrium fuisse distractum cum hæc scripsit: Intentum meum & satis sane intelligentibus difficultatem quæcumque controvenerit, expeditum erat hoc: entitas causalē, v.g. ignis, potest esse in rerum natura simul cum entitate effectus, v.g. calor, sine eo, quod calor dicat respectum caufati ad ignem, ut cum Deus utrumq; se solo produceret: ergo debet esse aliquid præter illas entitates ignis & caloris, ratione cuius sequatur illa relatio caufati ad ignem sequens calorem, quam dicit Mastrius, esse causalitatem, quæ consequentia videtur evidens.

Puto Mastrium propter distractionem quæ habuit, cū mea legeret, putauisse me dixisse, quod entitas causalē & effectus possint esse in rei natura absq; vlla relatione posteriori, aut influxu illius causalē: sed nec hoc sóniam; nec spectant ad meum intentum; sed dixi & probavi, quod possint esse absq; relatione ad causam illā cuius entitatem dixi posse esse simul cum effectu, & absq; influxu illius causalē, quamvis non possint esse simul absq; influxu alicuius alterius causalē & relatione ad illā.

Et per hoc patet, quod male negauerit etiam minorum mei discursus ac eius probationem.

Sane ipsomet percepit, ex parte vim discursus n. 304, dixi autem ex parte, quia putat me posuisse influxum prærium inter causam creatam, & effectum, non vero inter Deum & effectum: sed fallitur, nam pono utrobiq; influxu prærium, sed ille qui est ex parte Dei, est voluntarius illius, qui vero est ex parte creaturæ est respectus.

Sed nec aliquid dicit in forma qua solvatur difficultas, nisi quod non requiriatur aliquid prærium, quod sit ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ratione cuius sequatur relatio inter causam & effectum præter positionem causalē & consecutionem effectus; quod prorsus non satis facit: nam difficultas est unde habet res illa quæ est effectus quod consequatur, seu quid requiritur ad hoc ut sit positio effectus & consecutio causalē: nam certe ad hoc non sufficit entitas causalē & effectus, quia possint esse sine eo, quod sit consecutio effectus ad illam entitatem causalē.

Quod etiam addit, si aliquid aliud requiratur, nihil debere esse præter ordinem prærequisitum ad agendum, & ad alias concavas ratione cuius causa dicitur esse in potentia proxima, quæ erat ante in potentia tantum remota; hoc inquam nihil iuvat, quia si ille ordo prærequisitus sit terminatus ad effectum & distinctus à causa, habetur intentum, quod detur relatio prævia ad effectum in causa, quæ consequenter sit causalitas eius, & si non sit distinctus à causa, præter illum aliud, aliud requiritur ratione cuius sequatur consecutio effectus & respectus omnis sequens effectum.

Per quæ patet nihil prorsus valere responsem Mastrij n. 305, ad aliam probationem, qua idem probauit in Appendice num. 35. & 40.

Hæc sufficient ad omnia quæ reperi digna examine in secunda parte Metaphysice Mastrij contra me, & quia haec tenus reperi ad nullam vix quam ex meis difficultatibus propositis sive in Philosophia, sive in Appendix mea, ipsum cum vlla apparentia sufficienter satisfecisse; & quia etiam non possum expectare, ut melius respondeat ad reliqua quibus nondum respondit, sed promittit se responsurum, aut ad illa quæ in hac editione contra ipsum opposui; iam sincere propono, numquam me amplius ipsi responsurum: & fere sane pœnitet, quod in his ipsis additionibus tempus perdidem, quod longe melius in aliis meis gravioribus studiis impenderet: omnia autem cedant optem in Dei omnipotentis, B.V.M. Sanctorum Francisci, Patricij, & reliquorum honorem & gloriam. Amen.